PLAN GOSPODARENJA OTPADOM GRADA SINJA ZA RAZDOBLJE 2015. - 2021. GODINE (NACRT)

GRAD SINJ

lipanj, 2015

Naručitelj:	**GRAD SINJ**

PREDMET:	Plan gospodarenja otpadom Grada Sinja za razdoblje 2015.- 2021. godine (Nacrt)
Izrađivač:	Zeleni servis d.o.o. , Split
Broj projekta:	22/2015-1
Voditelj izrade:	Boška Matošić dipl.ing.kem.tehn.
Suradnici:	Adela Tolić dipl.ing.kem.tehn.
	Marin Perčić dipl.ing.biol. i ekol.mora
	Mihael Drakšić mag.oecol.
	Domagoj Švaljek, struč.spec.ing.aedif.
Datum izrade:	Split, 20.07.2015.

M.P.

ZELENI SERVIS d.o.o. *– pridržava sva neprenesena prava*
ZELENI SERVIS d.o.o. *nositelj je neprenesenih autorskih prava sadržaja ove dokumentacije prema članku 5. Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima RH (NN 167/03). Zabranjeno je svako neovlašteno korištenje ovog autorskog djela, a napose umnožavanje, objavljivanje, davanje dobivenih podataka na uporabu trećim osobama kao i uporaba istih osim za svrhu i sukladno ugovoru između* ***Naručitelja*** *i* ***Zelenog servisa****.*

SADRŽAJ:

1. UVOD ... 4
1.1. Nazivlje u planu ... 5
1.2. Načela gospodarenje otpadom ... 12
1.3. Lista propisa koji uređuju gospodarenje otpadom u Republici Hrvatskoj ... 13
1.4. Planski dokumenti gospodarenja otpadom ... 14
1.5. Zakonodavni okvir Europske unije ... 16
1.6. Obveze jedinica lokalne samouprave ... 17
2. OSNOVNI PODACI O GRADU SINJU ... 20
2.1. Položaj Grada Sinja ... 20
2.2. Naselja u Gradu Sinju ... 21
2.3. Kulturno – povijesne vrijednosti ... 22
2.4. Gospodarstvo ... 23
3. ANALIZA I OCJENA STANJA I POTREBA U GOSPODARENJU OTPADOM NA PODRUČJU GRADA SINJA UKLJUČUJUĆI OSTVARIVANJE CILJEVA ... 25
3.1. Skupljanje, prijevoz i zbrinjavanje komunalnog otpada ... 25
3.2. Procjena količina komunalnog otpada ... 27
4. PODACI O VRSTAMA I KOLIČINAMA OTPADA ... 29
4.1. Djelatnosti iz kojih nastaje otpad, vrste i količine otpada ... 29
5. GRAĐEVINE I UREĐAJI ZA GOSPODARENJE OTPADOM ... 37
6. PODACI O LOKACIJAMA ODBAČENOG OTPADA I NJIHOVOM UKLANJANJU ... 40
7. MJERE POTREBNE ZA OSTVARIVANJE CILJEVA SMANJIVANJA ILI SPREČAVANJA OTPADA, UKLJUČUJUĆI IZOBRAZNO-INFORMATIVNE AKTIVNOSTI I AKCIJE PRIKUPLJANJA OTPADA ... 41
8. MJERE GOSPODARENJA OTPADOM ... 44
8.1. Opće mjere za gospodarenje otpadom, opasnim otpadom i posebnim kategorijama otpada ... 44
8.2. Popis projekata važnih za provedbu odredbi plana ... 45
8.3. Mjere prikupljanja miješanog komunalnog otpada i biorazgradivog komunalnog otpada ... 50
8.4. Mjere odvojenog prikupljanja otpadnog papira, metala, stakla i plastike te krupnog (glomaznog) komunalnog otpada ... 51
9. ORGANIZACIJSKI ASPEKTI, IZVORI I VISINA FINANCIJSKIH SREDSTAVA ZA PROVEDBU MJERA GOSPODARENJA OTPADOM ... 53
10. ROKOVI I NOSITELJI IZVRŠENJA PLANA ... 54

1. UVOD

Gospodarenje otpadom čini skup aktivnosti, odluka i mjera usmjerenih na sprječavanje nastanka otpada, smanjivanje količina otpada i/ili njegovih štetnih utjecaja na okoliš, skupljanje, prijevoz, oporabu, te nadzor nad tim djelatnostima i skrb za zatvorena odlagališta na gospodarski učinkovit i po okoliš prihvatljiv način.

Politika gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj sadržana je u Zakonu o održivom gospodarenju otpadom (NN 94/13) i Strategiji gospodarenja otpadom RH (NN 130/05).

Sukladno članku 21. Zakona o održivom gospodarenju (NN 94/13) Plan gospodarenja otpadom Grada Sinja planski je dokument gospodarenja otpadom i mora biti usklađen s propisima donesenim na temelju tog Zakona i Strategijom gospadarenja otpadom Republike Hrvatske.

U skladu s člankom 21. Zakona o održivom gospodarenju otpadom (NN 94/13) Plan gospodarenja otpadom jedinice lokalne samouprave sadrži najmanje sljedeće:

1. analizu, te ocjenu stanja i potreba u gospodarenju otpadom na području jedinice lokalne samouprave uključujući ostvarenje ciljeva,
2. podatke o vrstama i količinama proizvedenog otpada, odvojeno sakupljenog otpada, odlaganju komunalnog i biorazgradivog otpada te ostvarivanju ciljeva,
3. podatke o postojećim i planiranim građevinama i uređajima za gospodarenje otpadom te statusu sanacije neusklađenih odlagališta i lokacija onečišćenih otpadom,
4. podatke o lokacijama odbačenog otpada i njihovom uklanjanju,
5. mjere potrebne za ostvarenje ciljeva smanjivanja ili sprječavanja nastanka otpada, uključujući izobrazno-informativne aktivnosti i akcije prikupljanja otpada,
6. opće mjere za gospodarenje otpadom, opasnim otpadom i posebnim kategorijama otpada,
7. mjere prikupljanja miješanog komunalnog otpada i biorazgradivog komunalnog otpada,
8. mjere odvojenog prikupljanja otpadnog papira, metala, stakla i plastike te krupnog (glomaznog) komunalnog otpada,
9. popis projekata važnih za provedbu odredbi Plana,
10. organizacijske aspekte, izvore i visinu financijskih sredstava za provedbu mjera gospodarenja otpadom,
11. rokove i nositelje izvršenja Plana.

Plan gospodarenja otpadom Grada Sinja za razdoblje 2015.-2021. donosi se prema sljedećem postupku:

	Postupak donošenja Plana gospodarenja otpadom
1.	Grad Sinj dužan je za prijedlog Plana gospodarenja otpadom ishoditi prethodnu suglasnost upravnog tijela jedinice područne (regionalne) samouprave nadležnog za poslove zaštite okoliša (nadležnog upravnog tijela)
2.	Nadležno upravno tijelo izdaje prethodnu suglasnost ako utvrdi da je prijedlog Plana gospodarenja otpadom JLS usklađen sa odredbama Zakona o održivom gospodarenju otpadom te propisa donesenih na temelju ovog Zakona i Plana
3.	Plan gospodarenja otpadom Grada Sinja donosi Gradsko vijeće
4.	Plan gospodarenja otpadom Grada Sinja donosi se za razdoblje od 6 godina, izmjene i dopune po potrebi.
5.	Plan gospodarenja otpadom Grada Sinja objavljuje u svom službenom glasilu.

Grad Sinj dužan je prijedlog Plana prije njegova donošenja objaviti javnosti radi pribavljanja mišljenja, prijedloga i primjedbi, i to na sljedeći način:

1. Putem medija Grad Sinj izvješćuje javnost o mjestu na kojem je nacrt Plana gospodarenja otpadom dostupan te o načinu i vremenu iznošenja mišljenja, prijedloga i primjedbi;
2. Rok u kojem javnost može iznositi primjedbe, prijedloge i mišljenja ne može biti kraći od 30 dana od dana objave.

1.1. Nazivlje u planu

Ambalažni otpad definiran je u kategorijama Kataloga otpada i predstavlja svaku ambalažu ili ambalažni materijal koji ostane nakon što se proizvod otpakira i odvoji od ambalaže, isključujući proizvodne ostatke.

Biološki razgradivi otpad je otpad koji se može razgraditi biološkim aerobnim ili anaerobnim postupkom.

Biootpad je biološki razgradiv otpad iz vrtova i parkova, hrana i kuhinjski otpad iz kućanstava, restorana, ugostiteljskih i maloprodajnih objekata i slični otpad iz proizvodnje prehrambenih proizvoda.

Biorazgradivi komunalni otpad je otpad nastao u kućanstvu i otpad koji je po prirodi i sastavu sličan otpadu iz kućanstva, osim proizvodnog otpada i otpada iz poljoprivrede, šumarstva, a koji u svom sastavu sadrži biološki razgradiv otpad.

Centar za gospodarenje otpadom je sklop više međusobno funkcionalno i/ili tehnološki povezanih građevina i uređaja za obradu komunalnog otpada.

Gospodarenje otpadom su djelatnosti sakupljanja, prijevoza, oporabe i zbrinjavanja i druge obrade otpada, uključujući nadzor nad tim postupcima te nadzor i mjere koje se provode na lokacijama nakon zbrinjavanja otpada, te radnje koje poduzimaju trgovac otpadom ili posrednik.

Građevina za gospodarenje otpadom je građevina za sakupljanje otpada (skladište otpada, pretovarna stanica i reciklažno dvorište), građevina za obradu otpada i centar za gospodarenje otpadom. Ne smatra se građevinom za gospodarenje otpadom građevina druge namjene u kojoj se obavlja djelatnost oporabe otpada.

Građevni otpad je otpad nastao prilikom gradnje građevina, rekonstrukcije, uklanjanja i održavanja postojećih građevina, te otpad nastao od iskopanog materijala, koji se ne može bez prethodne oporabe koristiti za građenje građevine zbog kojeg građenja je nastao.

Inertni otpad je otpad koji ne podliježe značajnim fizikalnim, kemijskim i/ili biološkim promjenama.

Integralni koncept gospodarenja otpadom sadrži osnovna načela izbjegavanja nastanka otpada, vrednovanja otpada čiji se nastanak nije mogao izbjeći (materijalna, biološka i energetska reciklaža) te odlaganje otpada koji se ne može drugačije iskoristiti.

Izdvajanje je podjela otpada u grupe sličnih materijala kao npr. papir, staklo, plastika, metali, biorazgradivi otpad. Također je to i sortiranje unutar iste grupe otpada (bijelo i tamno staklo, različite vrste plastike).

Krupni (glomazni) komunalni otpad je predmet ili tvar koju je zbog zapremine i/ili mase neprikladno prikupljati u sklopu usluge prikupljanja miješanog komunalnog otpada i određen je naputkom iz članka 29. stavka 11. Zakona o održivom gospodarenju otpadom.

Materijalna oporaba je svaki postupak oporabe koji ne uključuje energetsku oporabu i preradu u materijale koji će se koristiti kao gorivo.

Miješani komunalni otpad je otpad iz kućanstava i otpad iz trgovina, industrije i iz ustanova koji je po svojstvima i sastavu sličan otpadu iz kućanstava, iz kojeg posebnim postupkom nisu izdvojeni pojedini materijali (kao što je papir, staklo i dr.) te je u Katalogu otpada označen kao 20 03 01.

Nadležno upravno tijelo je tijelo županije, Grada Zagreba, odnosno velikog grada, koje, prema nadležnostima uređenim Zakonom o zaštiti okoliša, obavlja poslove u području zaštite okoliša.

Nasipavanje otpada je postupak oporabe pri kojem se odgovarajući otpad koristi za nasipavanje iskopanih površina ili u tehničke svrhe pri krajobraznom uređenju i kojim se otpad koristi kao zamjena za materijal koji nije otpad sukladno ovom Zakonu i propisima donesenim na temelju ovoga Zakona.

Neopasni otpad je otpad koji ne posjeduje niti jedno od opasnih svojstava određenih Dodatkom III. Zakona o održivom gospodarenju otpadom.

Neusklađeno odlagalište je odlagalište koje ne ispunjava uvjete propisane pravilnikom iz članka 104. Zakona o održivom gospodarenju otpadom (NN 94/13) i određeno je odlukom iz članka 26. Stavka 6. navedenog Zakona.

Obrada otpada su postupci oporabe ili zbrinjavanja i postupci pripreme prije oporabe ili zbrinjavanja.

Obrađivač otpada je pravna ili fizička osoba čija je uloga da pribavi propisane dozvole za obavljanje djelatnosti, obrađuje otpad koristeći najbolje dostupne tehnologije, prijavljuje vrste i količine otpada koje su reciklirali, zbrinuli (obradili ili odložili) nadležnom tijelu, gospodari pojedinim vrstama otpada na propisani način te naplaćuje zbrinjavanje prema količini otpada.

Odlagalište je građevina namijenjena odlaganju otpada na površinu ili pod zemlju (podzemno odlagalište), uključujući:

- interno odlagalište otpada na kojem proizvođač odlaže svoj otpad na samom mjestu proizvodnje;
- odlagalište otpada ili njegov dio koji se može koristiti za privremeno skladištenje otpada (npr. za razdoblje duže od jedne godine);
- iskorištene površinske kopove ili njihove dijelove nastale rudarskom eksploatacijom i/ili istraživanjem pogodne za odlaganje otpada.

Odvojeno sakupljanje je sakupljanje otpada na način da se otpad odvaja prema njegovoj vrsti i svojstvima kako bi se olakšala obrada i sačuvala vrijedna svojstva otpada.

Održivi razvitak je razvitak društva, koji kao temeljne kriterije uključuje ekološku, gospodarsku i socio-kulturnu održivost, i koji s ciljem unaprjeđenja kvalitete života i zadovoljavanja potreba današnjeg naraštaja uvažava iste mogućnosti zadovoljavanja potreba idućih naraštaja, te omogućuje dugoročno očuvanje kakvoće okoliša, georaznolikosti, bio raznolikosti te krajobraza.

Onečišćavanje okoliša je promjena stanja okoliša uslijed nedozvoljene emisije i/ili drugog štetnog djelovanja, ili izostanaka potrebnog djelovanja, ili utjecaja zahvata koji može promijeniti kakvoću okoliša.

Onečišćivač je svaka fizička i pravna osoba, koja posrednim ili neposrednim djelovanjem, ili propuštanjem djelovanja uzrokuje onečišćivanje okoliša.

Okoliš je prirodno i svako drugo okruženje organizama i njihovih zajednica uključivo i čovjeka koje omogućuje njihovo postojanje i njihov daljnji razvoj: zrak, more, vode, tlo, zemljina kamena kora, energija te materijalna dobra i kulturna baština kao dio okruženja koje je stvorio čovjek; svi u svojoj raznolikosti i ukupnosti uzajamnog djelovanja.

Opasni otpad je otpad koji posjeduje jedno ili više opasnih svojstava određenih Dodatkom III. Zakona o održivom gospodarenju otpadom (NN 94/13).

Oporaba otpada je svaki postupak ponovne obrade otpada radi njegova korištenja u materijalne i energetske svrhe. Postupci oporabe su:

- R1 – Korištenje otpada uglavnom kao goriva ili drugog načina dobivanja energije;
- R2 – Obnavljanje/regeneracija otpadnog otapala;
- R3 – Recikliranje/obnavljanje otpadnih organskih tvari koje se ne koriste kao otapala(uključujući kompostiranje i druge procese biološke pretvorbe) (ovo obuhvaća plinofikaciju i pirolizu u kojima se sastojci upotrebljavaju kao kemikalije);
- R4 – Recikliranje/obnavljanje otpadnih metala i spojeva metala;
- R5 – Recikliranje/obnavljanje drugih otpadnih anorganskih materijala (ovo obuhvaća čišćenje tla koje rezultira oporabom tla i recikliranjem anorganskih građevinskih materijala);
- R6 – Regeneracija otpadnih kiselina ili lužina;
- R7 – Oporaba otpadnih sastojaka koji se koriste za smanjivanje onečišćenja,
- R8 – Oporaba otpadnih sastojaka iz katalizatora;
- R9 – Ponovna prerada otpadnih ulja ili drugi načini ponovne uporabe ulja;
- R10 – Tretiranje tla otpadom u svrhe poljoprivrednog ili ekološkog poboljšanja;
- R11 – Upotreba otpada nastalog bilo kojim postupkom navedenim pod R1-R10
- R12 – Razmjena otpada radi primjene bilo kojeg od postupka oporabe navedenim R1-R11;
- R13 – Skladištenje otpada prije bilo kojeg od postupka oporabe navedenim pod R1 do R 12 (osim privremenog skladištenja otpada na mjestu nastanka, prije skupljanja) i drugim postupci propisani posebnim propisom.

Otpad je svaka tvar ili predmet koji posjednik odbacuje, namjerava ili mora odbaciti. Otpadom se smatra i svaki predmet i tvar čije su sakupljanje, prijevoz i obrada nužni u svrhu zaštite javnog interesa.

Otpadna ulja su mineralna ili sintetička ulja za podmazivanje ili industrijska ulja koja su postala neprikladna za uporabu za koju su prvobitno namijenjena, primjerice ulja iz motora s unutarnjim izgaranjem i ulja reduktora, ulja za podmazivanje, ulja za turbine i hidraulička ulja.

Podzemno odlagalište je duboko zalegnuta, izolirana, hidrodinamski cjelovita geološka zamka sedimenata koja je raskrivena dubokom bušotinom kroz koju se otpad odlaže utiskivanjem. Podzemno odlagalište može biti i postrojenje za trajno skladištenje otpada u dubokim geološkim slojevima, kao što su to rudnici soli ili kalija.

Ponovna uporaba je svaki postupak kojim se omogućava ponovno korištenje proizvoda ili dijelova proizvoda, koji nisu otpad, u istu svrhu za koju su izvorno načinjeni.

Posebno skupljene frakcije otpada su posebno prikupljene homogene frakcije otpada iz kućanstava ili sličnog otpada, a prikupljaju ga javna poduzeća, neprofitne organizacije ili

privatne tvrtke iz područja organiziranog prikupljanja otpada (prema čl. 2(b) Uredbe EU o statistici otpada br. 2150/2002).

Posjednik otpada je proizvođač otpada ili pravna i fizička osoba koja je u posjedu otpada.

Postrojenje za spaljivanje otpada je nepokretna ili pokretna tehnička jedinica te oprema namijenjena toplinskoj obradi otpada, sa ili bez oporabe topline proizvedene izgaranjem, putem spaljivanja oksidacijom otpada kao i ostalim postupcima toplinske obrade kao što su piroliza, uplinjavanje ili plazma postupak, ako se tvari nastale obradom kasnije spaljuju.

Postrojenje za suspaljivanje otpada je nepokretna ili pokretna tehnička jedinica kojoj je osnovna svrha proizvodnja energije ili proizvoda i koja koristi otpad kao redovno ili dodatno gorivo ili u kojoj se otpad termički obrađuje u svrhu njegova zbrinjavanja putem spaljivanja oksidacijom otpada kao i ostalim postupcima toplinske obrade kao što su piroliza, uplinjavanje ili plazma postupak, ako se tvari nastale obradom kasnije spaljuju.

Postupci gospodarenja otpadom su: sakupljanje otpada, interventno sakupljanje otpada, priprema za ponovnu uporabu, priprema prije oporabe i zbrinjavanja, postupci oporabe i zbrinjavanja, trgovanje otpadom, posredovanje u gospodarenju otpadom, prijevoz otpada, energetska oporaba određenog otpada, sakupljanje otpada u reciklažno dvorište i privremeno skladištenje vlastitog proizvodnog otpada.

Pretovarna stanica (transfer stanica) je građevina za skladištenje, pripremu i pretovar otpada namijenjenog prijevozu prema mjestu njegove oporabe ili zbrinjavanja.

Problematični otpad je opasni otpad iz podgrupe 20 01 Kataloga otpada koji uobičajno nastaje u kućanstvu te opasni otpad koji je po svojstvima, sastavu i količini usporediv s opasnim otpadom koji uobičajno nastaje u kućanstvu pri čemu se problematičnim otpadom smatra sve dok se nalazi kod proizvođača tog otpada.

Proizvodni otpad je otpad koji nastaje u proizvodnom procesu u industriji, obrtu i drugim procesima, osim ostataka iz proizvodnog procesa koji se koriste u proizvodnom procesu istog proizvođača.

Proizvođač otpada je svaka osoba čijom aktivnošću nastaje otpad i/ili koja prethodnom obradom, miješanjem ili drugim postupkom mijenja sastav ili svojstva otpada.

Reciklažno dvorište (RD) je nadzirani ograđeni prostor namijenjen odvojenom prikupljanju i privremenom skladištenju manjih količina posebnih vrsta otpada.

Reciklažno dvorište za građevni otpad je građevina namijenjena razvrstavanju, mehaničkoj obradi i privremenom skladištenju građevnog otpada.

Recikliranje je svaki postupak oporabe, uključujući ponovnu preradu organskog materijala, kojim se otpadni materijali prerađuju u proizvode, materijale ili tvari za izvornu ili drugu svrhu

osim uporabe otpada u energetske svrhe, odnosno prerade u materijal koji se koristi kao gorivo ili materijal za zatrpavanje.

Registar onečišćenja okoliša je skup podataka o izvorima, vrsti, količini, načinu i mjestu ispuštanja, prijenosa i odlaganja onečišćujućih tvari i otpada u okoliš.

Sanacija je skup propisanih mjera i/ili aktivnosti kojima se uspostavlja ili nadomješta stanje okoliša koje je bilo prije nastanka štete, odnosno onečišćenja okoliša.

Skladištenje otpada je privremeni smještaj otpada u skladištu najduže do godinu dana.

Sakupljanje otpada je prikupljanje otpada, uključujući prethodno razvrstavanje otpada i skladištenje otpada u svrhu prijevoza na obradu.

Spaljivanje otpada je postupak oporabe, odnosno zbrinjavanja otpada u kojem se spaljuje otpad sa ili bez oporabe topline proizvedene izgaranjem. To uključuje oksidacijsko spaljivanje otpada, kao i druge termičke procese, poput pirolize, rasplinjavanja ili plazma procesa, sve dok se rezultirajući produkti tih obrada nakon toga spaljuju.

Šteta u okolišu je svaka šteta nanesena:

- biljnim i/ili životinjskim vrstama i njihovim staništima te krajobraznim strukturama, a koja ima bitan nepovoljan utjecaj na postizanje ili održavanje povoljnog stanja vrste ili stanišnog tipa i kakvoće krajobraza. Bitnost nepovoljnog utjecaja procjenjuje se u odnosu na izvorno stanje, uzimajući u obzir mjerila propisana posebnim propisima;
- vodama, a koja ima bitan negativan utjecaj na stanje voda: ekološko, kemijsko i/ili količinsko, u skladu sa posebnim propisima;
- moru, a koja ima bitan negativan utjecaj na očuvanje i postizanje dobrog ekološkog stanja mora sukladno posebnim propisima;
- tlu, čije onečišćenje odnosno oštećenje je dovelo do rizika za njegove ekološke funkcije i zdravlje ljudi, u skladu s posebnim propisima;
- zemljanoj kamenoj kori čije onečišćenje odnosno oštećenje je dovelo do rizika za njene ekološke funkcije i zdravlje ljudi, u skladu s posebnim propisima.

Štetna tvar je tvar štetna za ljudsko zdravlje ili okoliš, s dokazanim akutnim i kroničnim toksičnim učincima, vrlo nadražujuća, kancerogena, mutagena, nagrizajuća, zapaljiva i eksplozivna tvar, ili tvar koja u određenoj dozi i/ili koncentraciji ima takva svojstva.

Termička obrada otpada su postupci spaljivanja, suspaljivanja i drugi postupci obrade otpada kojima se promjenom temperature otpada postiže promjena strukture i svojstva otpada.

Tokovi otpada su ukupni tokovi otpada iz kućanstava, tvrtki, institucija i/ili proizvodnih postrojenja koji se reciklira, termički obrađuje i/ili zbrinjava.

Upravno tijelo jest upravno tijelo jedinice lokalne samouprave – grada i općine i upravno tijelo jedinica područne (regionalne) samouprave - županije i Grada Zagreba, nadležno za poslove zaštite okoliša.

Zbrinjavanje otpada je svaki postupak koji nije oporaba otpada, uključujući slučaj kad postupak kao sekundarnu posljedicu ima obnovu tvari ili energije. U Dodatku I. Zakona sadržan je popis postupaka zbrinjavanja koji ne isključuje druge moguće postupke zbrinjavanja otpada, a to su:

- D1 – Odlaganje otpada u ili na tlo (na primjer odlagalište itd.);
- D2 – Obrada otpada na ili u tlu (na primjer biološka razgradnja tekućeg ili muljevitog otpada u tlu itd.);
- D3 – Duboko utiskivanje otpada (na primjer utiskivanje otpada crpkama u bušotine, iscrpljena ležišta soli, prirodne šupljine itd.);
- D4 – Odlaganje otpada u površinske bazene (na primjer odlaganje tekućeg ili muljevitog otpada u jame, bazene, lagune itd.);
- D5 – Odlaganje otpada na posebno pripremljeno odlagalište (odlaganje u povezane komore koje su zatvorene i izolirane jedna od druge i od okoliša itd.);
- D6 – Ispuštanje otpada u kopnene vode isključujući mora/oceane;
- D7 – Ispuštanje otpada u mora/oceane uključujući i ukapanje u morsko dno;
- D8 – Biološka obrada otpada koja nije specificirana drugdje u ovim postupcima, a koja za posljedicu ima konačne sastojke i mješavine koje se zbrinjavaju bilo kojim postupkom navedenim pod D1 – D12;
- D9 – Fizikalno-kemijska obrada otpada koja nije specificirana drugdje u ovim postupcima, a koja za posljedicu ima konačne sastojke i mješavine koje se zbrinjavaju bilo kojim postupkom navedenim pod D 1 – D 12 (na primjer isparavanje, sušenje, kalciniranje itd.);
- D10 – Spaljivanje otpada na kopnu;
- D11 – Spaljivanje otpada na moru (Ovaj je postupak zabranjen zakonodavstvom EU-a i međunarodnim konvencijama);
- D12 – Trajno skladištenje otpada (na primjer smještaj spremnika u rudnike itd.);
- D13 – Spajanje ili miješanje otpada prije podvrgavanja bilo kojem postupku navedenim pod D1 – D12, (ako nijedna druga oznaka D nije odgovarajuća, ova može obuhvatiti prethodne postupke prije odlaganja uključujući prethodnu preradu, primjerice, između ostalog, sortiranje, drobljenje, sabijanje, peletiranje, sušenje, usitnjavanje, kondicioniranje ili odvajanje prije podvrgavanja bilo kojem od postupaka navedenim pod D1 – D12);
- D14 – Ponovno pakiranje otpada prije podvrgavanja bilo kojem od postupaka navedenim pod D1 – D13;
- D15 – Skladištenje otpada prije primjene bilo kojeg od postupaka zbrinjavanja navedenim pod D1 – D14 (osim privremenog skladištenja otpada na mjestu nastanka, prije sakupljanja).

Zeleni (reciklažni) otoci su skupine raznovrsnih posuda u kojima se odvojeno sakupljaju reciklirajući materijali (papir, staklo, plastika, metali, biorazgradivi otpad).

1.2. Načela gospodarenje otpadom

Gospodarenje otpadom se temelji na uvažavanju opće prihvaćenih načela zaštite okoliša, uređenih posebnim propisima, poštivanju načela međunarodnog prava zaštite okoliša, uvažavanju znanstvenih spoznaja i najbolje svjetske prakse, a osobito na sljedećim načelima:

1. „načelo onečišćivač plaća“ - proizvođač otpada, prethodni posjednik otpada, odnosno posjednik otpada snosi troškove mjera gospodarenja otpadom te je financijski odgovoran za provedbu sanacijskih mjera zbog štete koju je prouzročio ili bi je mogao prouzročiti otpad;

2. “načelo blizine“ - obrada otpada mora se obavljati u najbližoj odgovarajućoj građevini ili uređaju u odnosu na mjesto nastanka otpada, uzimajući u obzir gospodarsku učinkovitost i prihvatljivost za okoliš;

3. „načelo samodostatnosti“ - gospodarenje otpadom će se obavljati na samodostatan način omogućavajući neovisno ostvarivanje propisanih ciljeva na razini države, a uzimajući pri tom u obzir zemljopisne okolnosti ili potrebu za posebnim građevinama za posebne kategorije otpada;

4. „načelo sljedivosti“ - utvrđivanje porijekla otpada s obzirom na proizvod, ambalažu i proizvođača tog proizvoda kao i posjed tog otpada uključujući i obradu.

U svrhu sprječavanja nastanka otpada te primjene propisa i politike gospodarenja otpadom primjenjuje se red prvenstva gospodarenja otpadom, i to:

1. Sprječavanje nastanka otpada;
2. Priprema za ponovnu uporabu;
3. Recikliranje;
4. Drugi postupci oporabe npr. energetska oporaba i
5. Zbrinjavanje otpada.

Gospodarenje otpadom mora se provoditi na način koji ne dovodi u opasnost ljudsko zdravlje i koji ne dovodi do štetnih utjecaja na okoliš, a posebice kako bi se izbjeglo sljedeće:

- ✓ rizik od onečišćenja mora, voda, tla i zraka te ugrožavanja biološke raznolikosti;
- ✓ pojava neugode uzrokovane bukom i/ili mirisom;
- ✓ štetan utjecaj na područje kulturno – povijesnih, estetskih i prirodnih vrijednosti te drugih vrijednosti koje su od posebnog interesa;
- ✓ nastajanje eksplozije ili požara.

1.3. Lista propisa koji uređuju gospodarenje otpadom u Republici Hrvatskoj

PROPIS	NARODNE NOVINE
Zakon o zaštiti okoliša	80/13,153/13, 78/15
Zakon o održivom gospodarenju otpadom	94/13
Uredba o kategorijama, vrstama i klasifikaciji otpada s katalogom otpada i listom opasnog otpada	50/05, 39/09
Pravilnik o ambalaži i ambalažnom otpadu	97/05, 115/05, 81/08, 31/09, 156/09, 38/10, 10/11, 81/11, 126/11, 38/13, 86/13
Odluka o uvjetima označavanja ambalaže	155/05, 24/06, 28/06
Strategija gospodarenja otpadom Republike Hrvatske	130/05
Pravilnik o gospodarenju otpadnim gumama	40/06, 31/09, 156/09, 111/11, 86/13
Pravilnik o očevidniku pravnih i fizičkih osoba koje se bave djelatnošću posredovanja u organiziranju oporabe i/ili zbrinjavanja otpada i pravnih i fizičkih osoba koje se bave djelatnošću izvoza neopasnog otpada	51/06
Pravilnik o mjerilima, postupku i načinu određivanja iznosa naknade vlasnicima nekretnina i jedinicama lokalne samouprave	59/06, 109/12
Uredba o nadzoru prekograničnog prometa otpadom	69/06, 17/07, 39/09
Pravilnik o gospodarenju otpadnim uljima	124/06, 121/08, 31/09, 156/09, 91/11, 45/12, 86/13
Pravilnik o gospodarenju otpadnim baterijama i akumulatorima	133/06, 31/09, 156/09, 45/12, 86/13
Pravilnik o gospodarenju otpadnim vozilima	136/06, 31/09, 156/09, 53/12, 86/13, 91/13
Pravilnik o gospodarenju otpadom	23/14, 51/14
Pravilnik o načinu i postupcima gospodarenja otpadom koji sadrži azbest	42/07
Pravilnik o načinu i uvjetima termičke obrade otpada	45/07
Pravilnik o gospodarenju medicinskim otpadom	50/15
Pravilnik o gospodarenju otpadnom električnom i elektroničkom opremom	42/14, 48/14,107/14, 139/14
Plan gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2007 – 2015. godine	85/07, 126/10, 31/11
Pravilnik o načinima i uvjetima odlaganja otpada, kategorijama i uvjetima rada za odlagališta otpada	117/07, 111/11, 17/13, 62/13

Pravilnik o gospodarenju građevnim otpadom	38/08
Pravilnik o gospodarenju muljem iz uređaja za pročišćavanje otpadnih voda kada se mulj koristi u poljoprivredi	38/08
Pravilnik o gospodarenju otpadom iz proizvodnje titan – dioksida	117/14
Naputak o postupanju s otpadom koji sadrži azbest	89/08
Pravilnik o gospodarenju polikloriranim bifenilima i polikloriranim terfenilima	103/14
Pravilnik o gospodarenju otpadom od istraživanja i eksploatacije mineralnih sirovina	128/08
Naputak o načinu izračuna naknade gospodarenja komunalnim otpadom	129/11, 137/11

1.4. Planski dokumenti gospodarenja otpadom

1. Strategija gospodarenja otpadom Republike Hrvatske (NN 130/05);
2. Plan gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj;
3. Županijski (regionalni) plan gospodarenja otpadom;
4. Plan gospodarenja otpadom jedinice lokalne samouprave.

STRATEGIJA GOSPODARENJA OTPADOM REPUBLIKE HRVATSKE (NN 130/05)

Strategija gospodarenja otpadom Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu Strategija) predstavlja temeljnu viziju dugoročnog gospodarenja otpadom te ga postavlja kao nacionalni prioritet. Vizija izložena u Strategiji je „bezdeponijski koncept“, kojem se teži kao idealu za čije ostvarenje je potrebno zatvaranje kruga nastajanja otpada od izbjegavanja generiranja otpada, smanjenje količina, reciklaže i oporabe te iskorištavanja inertnog ostatka.

Strategija je sačinjena u skladu sa Europskim trendovima u gospodarenju otpadom. Ona je također i izravan odgovor na mišljenju Europske unije iz 2004. gdje se gospodarenje otpadom imenuje kao najveći pojedinačni problem zaštite okoliša i gdje Europsko vijeće odlučuje da uspostavljanje gospodarenja otpadom predstavlja prioritet i u kratkoročnom i u dugoročnom razdoblju.

Sadrži ocjenu postojećeg stanja na području gospodarenja otpadom, kao i osnovne ciljeve i mjere gospodarenja otpadom, a posebno mjere gospodarenja opasnim otpadom te smjernice za uporabu i zbrinjavanje otpada.

Strateški ciljevi Strategije su:

- Izbjegavanje i smanjivanje količine otpada na izvoru te otpada kojega se mora odložiti uz materijalnu i energetsku oporabu otpada;
- Razvitak infrastrukture za cjeloviti sustav gospodarenja otpadom (IVO koncept – **I**zbjegavanje, **V**rednovanje, **O**dlaganje);

- Smanjivanje rizika od otpada;
- Doprinos zaposlenosti u Republici Hrvatskoj;
- Edukacija upravnih struktura, stručnjaka i javnosti za rješavanje problema.

PLAN GOSPODARENJA OTPADOM U REPUBLICI HRVATSKOJ (NN 85/07,126/10, 31/11,46/15)

Plan gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj osnovni je dokument o gospodarenju otpadom u RH za razdoblje 2007.- 2015. godine i njegov glavni zadatak je organiziranje i provođenje mjera koje je potrebno poduzeti kako bi se ostvarili ciljevi propisani Strategijom:

- uspostava cjelovitog sustava gospodarenja otpadom;
- sanacija i zatvaranje postojećih odlagališta;
- sanacija „crnih točaka“ - lokacija u okolišu visoko opterećenih otpadom;
- razvoj i uspostava regionalnih i županijskih centara za gospodarenje otpadom s pred-obradom otpada prije konačnog zbrinjavanja ili odlaganja i uspostava potpune informatizacije sustava gospodarenja otpadom.

Cilj provedbe Plana je uspostava gospodarenja otpadom u svakoj Županiji po regionalnom ili županijskom konceptu, povećanje udjela odvojeno prikupljenog otpada, recikliranje i ponovna oporaba otpada, prethodna obrada otpada prije odlaganja, izdvajanje goriva iz otpada, smanjenje odloženog otpada na odlagališta, smanjivanje štetnih utjecaja otpada na okoliš te samoodrživo financiranje sustava gospodarenja otpadom

PLAN GOSPODARENJA OTPADOM U SPLITSKO-DALMATINSKOJ ŽUPANIJI ZA RAZDOBLJE OD 2007.-2015. GODINE

Plan gospodarenja otpadom Splitsko – dalmatinske županije za razdoblje 2007.-2015. godine donesen je u veljači 2008. godine. Plan daje osnove podatke o Županiji u kontekstu gospodarenja otpadom. U okviru Polazišta, Plan obrazlaže obveze Županije i jedinica lokalne samouprave koje proizlaze iz važećih propisa i stupanj njihova ostvarenja do trenutka donošenja Plana.

Plan gospodarenja otpadom u Splitsko-dalmatinskoj županiji je planski dokument gospodarenja otpadom u županiji, koji je donesen u skladu sa starim Zakonom o otpadu (NN 178/04, 153/05, 111/06) za razdoblje od osam godina. Plan je usklađen sa Strategijom gospodarenja otpadom Republike Hrvatske (NN 130/05), Planom gospodarenja otpadom Republike Hrvatske (NN 85/07), Strategijom zaštite okoliša Republike Hrvatske (NN 46/02) i Programom zaštite okoliša Splitsko-dalmatinske županije (Službeni glasnik Splitsko-dalmatinske županije br. 1A/8).

PLAN GOSPODARENJA OTPADOM JEDINICE LOKALNE SAMOUPRAVE

Plan gospodarenja otpadom jedinice lokalne samouprave sadrži najmanje sljedeće:

- analizu, te ocjenu stanja i potreba u gospodarenju otpadom na području jedinice lokalne samouprave uključujući ostvarenje ciljeva;

- podatke o vrstama i količinama proizvedenog otpada, odvojeno sakupljenog otpada, odlaganju komunalnog i biorazgradivog otpada te ostvarivanju ciljeva;
- podatke o postojećim i planiranim građevinama i uređajima za gospodarenje otpadom te statusu sanacije neusklađenih odlagališta i lokacija onečišćenih otpadom;
- podatke o lokacijama odbačenog otpada i njihovom uklanjanju;
- mjere potrebne za ostvarenje ciljeva smanjivanja ili sprječavanja nastanka otpada, uključujući izobrazno-informativne aktivnosti i akcije prikupljanja otpada;
- opće mjere za gospodarenje otpadom, opasnim otpadom i posebnim kategorijama otpada;
- mjere prikupljanja miješanog komunalnog otpada i biorazgradivog komunalnog otpada;
- mjere odvojenog prikupljanja otpadnog papira, metala, stakla i plastike te krupnog (glomaznog) komunalnog otpada;
- popis projekata važnih za provedbu odredbi Plana;
- organizacijske aspekte, izvore i visinu financijskih sredstava za provedbu mjera gospodarenja otpadom;
- rokove i nositelje izvršenja Plana.

1.5. Zakonodavni okvir Europske unije

Okvir za europsku politiku gospodarenja otpadom sadržan je u rezoluciji Vijeća EU o Strategiji gospodarenja otpadom (97/C76/01). U tom smislu, EU se poziva na sljedeća tri ključna načela:

- sprečavanje nastajanja otpada;
- reciklaža (oporaba) i ponovno korištenje;
- poboljšanje kvalitete konačnog zbrinjavanja i nadzora otpada.

U dokumentu Kohezijska politika Europske unije kao podrška razvoju i zaposlenosti, (Strateške smjernice Zajednice, 2007.-2013.), zemlje-članice zajednički nastoje maksimalno povećati svoju ekonomsku dobit i smanjiti troškove tako da onečišćenja okoliša onemoguće na samom njegovom izvoru. U sektoru gospodarenja otpadom to znači da se prvenstvo daje prevenciji (sprečavanju) nastanka, reciklaži (oporabi) i biološkoj razgradnji otpada. Sve te mjere su jeftinije i osiguravaju veću zaposlenost stanovništva u odnosu na metodu spaljivanja i praksu odlaganja otpada.

U kontekstu pristupanja RH u EU, usvajanje i početak provedbe Plana gospodarenja otpadom RH 2007.-2015. godine jedan je od kratkoročnih prioriteta, definiranih u Pristupnom partnerstvu. Pristupno partnerstvo glavni je instrument predpristupne strategije zemlje-kandidata i EU, kojim se zajednički određuju kratkoročni i srednjoročni prioriteti na putu k punopravnom članstvu. Sukladno tome, usvajanje i početak provedbe Plana je prioritet, za kojega se utvrđuje financijska pomoć EU zemlji-kandidatu, a u cilju ispunjavanja Plana i uvjeta vezanih uz tu financijsku pomoć.

Tri direktive EU – Okvirna direktiva o otpadu, Direktiva o opasnom otpadu i Direktiva o ambalaži i ambalažnom otpadu izravno propisuju obvezu planiranja gospodarenja otpadom, i to tako da se od nadležnih tijela traži izrada planova gospodarenja otpadom. Međutim, tijekom izrade planova gospodarenja otpadom potrebno je u obzir uzeti i druge europske propise (direktive) koji se odnose na posebne tokove otpada te na objekte za obradu i odlaganje otpada. Najvažnije europske direktive u sektoru gospodarenja otpadom su:

- Okvirna direktiva o otpadu 2006/12/EC;
- Direktiva o odlagalištima otpada 1999/31/EC;
- Direktiva o opasnom otpadu 91/689/EEC s dodacima 94/31/EC i 166/2006;
- Direktiva o mulju s uređaja za pročišćavanje otpadnih voda 86/278/EEC;
- Direktiva o spaljivanju otpada 2000/76/EC;
- Direktiva o ambalaži i ambalažnom otpadu 94/62/EC s dodacima 2005/20/EC, 2004/12/EC i 1882/2003.

1.6. Obveze jedinica lokalne samouprave

Republika Hrvatska je u srpnju 2013. godine donijela Zakon o održivom gospodarenju otpadom (NN 94/13) koji detaljno propisuje dužnosti tijela državne uprave, regionalne i lokalne samouprave te privrednika po pitanju održivog gospodarenja otpadom.

Sukladno članku 28. navedenog Zakona, jedinica lokalne samouprave dužna je na svom području osigurati navedeno u donjoj tablici:

	OBVEZE JEDINICE LOKALNE SAMOUPRAVE (ČL. 28)
▪	Javnu uslugu prikupljanja miješanog komunalnog otpada i biorazgradivog komunalnog otpada
▪	Odvojeno prikupljanje otpadnog papira, metala, stakla, plastike i tekstila te krupnog (glomaznog) otpada
▪	Sprječavanje odbacivanja otpada na način suprotan ovom Zakonu te uklanjanje tako odbačenog otpada
▪	Provedbu Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske
▪	Donošenje i provedbu plana gospodarenja otpadom JLS
▪	Provođenje izobrazno - informativne aktivnosti na svom području
▪	Mogućnost provedbe akcija prikupljanja otpada

Jedinice lokalne samouprave su dužne plaćati poticajnu naknadu za smanjenje količina miješanog komunalnog otpada prema rješenju Fonda za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost. Ova mjera je propisana s ciljem poticanja jedinice lokalne samouprave da, u okviru svojih ovlasti, provede mjere radi smanjenja količine miješanog komunalnog otpada koji nastaje na području jedinice lokalne samouprave.

Predstavničko tijelo JLS donosi odluku o načinu pružanja javnih usluga prikupljanja miješanog komunalnog otpada i prikupljanja biorazgradivog komunalnog otpada, koja sadrži kako slijedi u tablici:

	SADRŽAJ ODLUKE
▪	Kriterij obračuna količine otpada
▪	Standardne veličine i druga bitna svojstva spremnika za sakupljanje otpada
▪	Najmanju učestalost odvoza otpada prema područjima
▪	Obračunska razdoblja kroz kalendarsku godinu
▪	Područje pružanja javne usluge
▪	Odredbe propisane uredbom iz članka 29. stavka 10. Zakona
▪	Opće uvjete ugovora s korisnicima

Nakon donošenja odluke, predstavničko tijelo JLS dužno je istu bez odlaganja dostaviti Ministarstvu zaštite okoliša i prirode te je objaviti u službenom glasilu i na mrežnim stranicama JLS. Iznos jedinične naknade za litru, odnosno kilogram utvrđuje odlukom davatelj usluge po ishođenoj suglasnosti izvršnog tijela JLS.

Jedinica lokalne samouprave izvršava obvezu odvojenog prikupljanja problematičnog otpada, otpadnog papira, metala, stakla, plastike i tekstila te krupnog (glomaznog) komunalnog otpada to na način da osigurava kako slijedi u tablici:

	OBVEZE JEDINICE LOKALNE SAMOUPRAVE
✓	Funkcioniranje jednog ili više reciklažnih dvorišta, odnosno mobilne jedinice na svom području
✓	Postavljanje odgovarajućeg broja i vrsta spremnika za odvojeno sakupljanje problematičnog otpada, otpadnog papira, metala, stakla, plastike i tekstila koji nisu obuhvaćeni sustavom gospodarenja posebnom kategorijom otpada, na javnoj površini
✓	Obavještavanje kućanstava o lokaciji i izmjeni lokacije reciklažnog dvorišta, mobilne jedinice i spremnika za odvojeno sakupljanje problematičnog otpada, otpadnog papira, metala, stakla, plastike i tekstila
✓	Uslugu prijevoza krupnog (glomaznog) komunalnog otpada na zahtjev korisnika usluge

Obveze koje su propisane navedenim Zakonom su u ovisnosti i o broju stanovnika pojedine jedinice lokalne samouprave, i to kako je navedeno:

- Jedinica koja ima 1.500 stanovnika ili manje, a nije osigurala funkcioniranje reciklažnog dvorišta, dužna je osigurati funkcioniranje istog na svojem području posredstvom mobilne jedinice, koja se u smislu predmetnog Zakona smatra reciklažnim dvorištem;
- Jedinica koja ima više od 1.500 stanovnika dužna je osigurati funkcioniranje najmanje jednog reciklažnog dvorišta i još po jedno na svakih idućih 25.000 stanovnika na svojem području;

- Jedinica koja ima više od 100.000 stanovnika dužna je osigurati funkcioniranje najmanje četiri reciklažna dvorišta i još po jedno na svakih idućih 30.000 stanovnika na svojem području;
- Jedinica lokalne samouprave dužna je u naseljima u kojima se ne nalazi reciklažno dvorište osigurati funkcioniranje istog posredstvom mobilne jedinice koja se u smislu predmetnog Zakona smatra reciklažnim dvorištem.

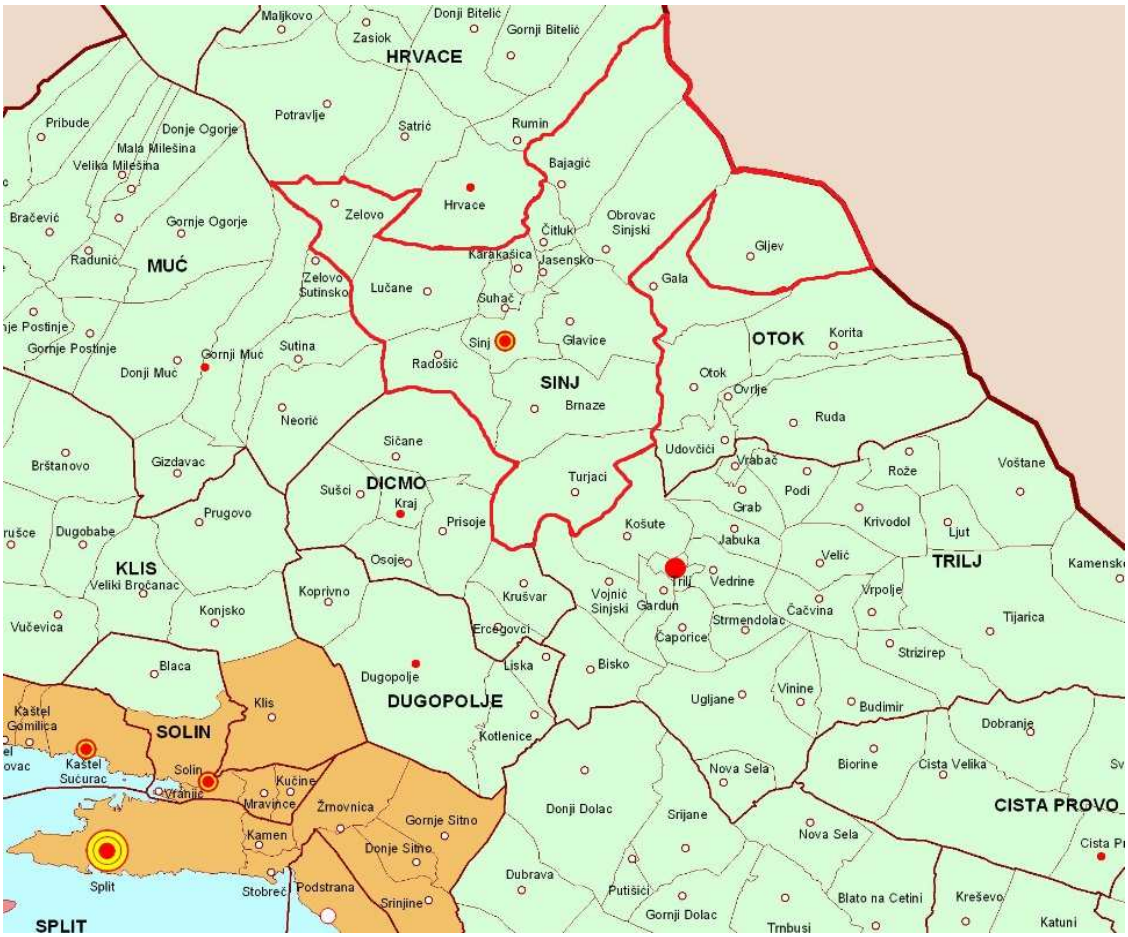
Jedinice lokalne samouprave obvezne su o svom trošku, na odgovarajući način osigurati godišnje provedbu izobrazno - informativnih aktivnosti u vezi gospodarenja otpadom na svojem području, a osobito javne tribine, informativne publikacije o gospodarenju otpadom i objavu specijaliziranih priloga kao što su televizija i radio.

Izvješće o provedbi gore navedenih aktivnosti sastavni je dio godišnjeg izvješća o provedbi plana gospodarenja otpadom, kojeg jedinica lokalne samouprave treba dostaviti jednom godišnje, do 31. ožujka tekuće godine za prethodnu kalendarsku godinu jedinici područne (regionalne) samouprave. Navedeno izvješće JLS je dužna objaviti i u svom službenom glasilu.

2. OSNOVNI PODACI O GRADU SINJU

2.1. Položaj Grada Sinja

Grad Sinj smješten je u kopnenom dijelu Splitsko-dalmatinske županije u neposrednoj blizini Grada Splita. Grad Sinja ima površinu od 194,27 km^2, što čini 4,3% kopnene površine Splitsko-dalmatinske županije. Grad Sinj graniči sa općinama Dicmo, Muć, Hrvace i Otok, te Gradom Triljom. Sjeveroistočnu granicu Grad Sinj dijeli sa susjednom državom Bosnom i Hercegovinom.

Slika 2.1.-1.: Geografski položaj Grad Sinja

Prema popisu stanovništva iz 2011. godine na području Grada Sinja živi 24.826 stanovnika[1]. Gustoća naseljenosti je 127,8 st/km^2.

[1] Državni zavod za statistiku www.dzs.hr

2.2. Naselja u Gradu Sinju

U sastavu Grada Sinja su naselja: Bajagić, Brnaze, Čitluk, Glavice, Gljev, Jasensko, Karakašica, Lučane, Obrovac Sinjski, Radošić, Sinj, Suhač, Turjaci i Zelovo.

U Tablici 2.2.-1. dat je prikaz broja stanovnika i gustoća naseljenosti prema zadnja dva popisa stanovništva.

Tablica 2.2.-1.: Broj i gustoća stanovništva po naseljima Grada Sinja

		2001. god.		2011. god	
Naselja	Površina (km^2)	Stanovnici	Gustoća naselje. (stan/km^2)	Stanovnici	Gustoća naselje. (stan/km^2)
BAJAGIĆ	24,79	696	28,1	562	22,7
BRNAZE	21,7	3.223	148,53	3.184	146,7
ČITLUK	3,82	552	144,5	488	127,7
GLAVICE	16,46	3876	235,5	3.753	228,0
GLJEV	27,11	363	13,39	326	12,0
JASENSKO	2,42	365	150,83	341	140,9
KARAKAŠICA	2,88	705	244,8	665	230,9
LUČANE	18,35	687	37,44	649	35,4
OBROVAC SINJSKI	23,58	913	38,72	804	34
RADOŠIĆ	12,62	602	47,7	686	54,4
SINJ	7,44	11.468	1541,4	11.478	1.542,7
SUHAČ	3,08	573	186,04	571	185,4
TURJACI	18,75	1169	62,35	1.138	60,7
ZELOVO	11,27	181	16,06	181	16,1

Prema popisu stanovništva 2011. godine na području Grada Sinja popisano je 7.607 kućanstava, a prosječna veličina domaćinstva je 3,3 člana.

Dobna struktura Grada Sinja pokazuje da je stanovništvo uvedeno u proces starenja s indeksom starenja 77,1[2]. Ovaj broj predstavlja postotni udio osoba starih 60 i više godina u odnosu na broj osoba starih 0-19 godina. Indeks veći od 40% kazuje da je stanovništvo određenog područja zašlo u proces starenja.

U odnosu na popis stanovništva iz 2001. godine, vidljiv je pad broja stanovništva u 2011. godini.

2.3. Kulturno – povijesne vrijednosti

Prostor Grada Sinja zahvaljujući svom geografskom položaju i strateški značajnom području srednjeg toka rijeke Cetine ističe se neprekinutim kontinuitetom življenja od prapovijesti i antike pa sve do danas.

Prostor Grada Sinja svojim prirodnim raznolikostima, bogatom krajobraznom osnovom, vodnim resursima te istaknutim vrijednostima graditeljske baštine, može se svrstati u vrijedan prostor Republike Hrvatske.

Na području Grada Sinja nalaze se sljedeća zaštićena kulturna dobra:

- Bajagić:
  - arheološko nalazište špilja Kravarica u zaseoku Priorice,
  - arheološko nalazište Banova draga,
  - arheološko nalazište Srednjovjekovno groblje uz potok Malin;
- Glavice:
  - Arheološko nalazište Potočina - Pod gredom,
  - rodna kuća narodnog heroja Tadije Anušića;
- Obrovac Sinjski:
  - mlinica „Stara mostina“,
  - mlinica „Nova Mostina“ na rijeci Cetini;
- Sinj:
  - kuća i arheološko nalazište na Štaliji,
  - Prva franjevačka klasična gimnazija,
  - Trg kralja Tomislava,
  - gospodarska građevina obitelji Tripalo,
  - nekadašnja vojarna Rainer i građanska kuća s gospodarskim objektom,
  - spomenik palim borcima,
  - spomenik palim borcima (Ruduša),
  - arheološko nalazište Čitluk,
  - antički grad Aequum,

[2] Državni zavod za statistiku , objavljeni podaci , kontingenti stanovništva po gradovima/općinama, Popis 2011

- kuća Tripalo,
- zgrada „Litrin obor“,
- tvrđava Kamičak,
- kuća Varda Stipković,
- crkva Gospe Sinjske s franjevačkim samostanom,
- most na rijeci Gorušćici,
- tvrđava Grad i groblje,
- urbanistička cjelina grada Sinja.

Dva velika događaja za Grad Sinj i cijelu Cetinsku krajinu su Alka i Velika Gospa kada se slavi pobjeda nad turskim osvajačima i blagdan Čudotvorne Gospe Sinjske. Svečano obilježavanje tih događaja, osim što rezultira očuvanjem neospornih kulturno – povijesnih vrijednosti, također privlači brojne posjetioce iz zemlje i svijeta u Grad Sinj.

2.4. Gospodarstvo

Grad Sinj zahvaljujući svom geografskom položaju, veličini, konfiguraciji terena i ostalim prirodnim pogodnostima posjeduje gospodarske i društvene mogućnosti za uključivanje u gospodarske tokove šireg značaja.

Važni faktori gospodarskog razvoja su stanovništvo, izgrađena gospodarska zona Kukuzovac za smještaj gospodarskih aktivnosti, vodeni resursi, energija, sirovine i poljoprivredni resursi te prometna povezanost.

Uzrok sporog razvoja gospodarstva, pored ratnih prilika i zatvaranja velikih tvrtki koje su zapošljavale većinu radno sposobnog stanovništva je i gospodarska kriza u zemlji. Posljedica toga je sporo popunjavanje gospodarske zone Kukuzovac novim gospodarskim subjektima. U gospodarskoj zoni Kukuzovac djeluju sljedeće tvrtke:

- Olasagasti d.o.o.- prerada ribe;
- Pršutana Delicije Marović;
- C-MONT;
- ALCA d.o.o.;
- KALUP d.o.o.;
- LAGER MAX ZAGREB;
- LOGISTIKA VIOLETA d.o.o.;
- LISKA d.o.o.;
- INTER S.T.E.E.L d.o.o.;
- ABES d.o.o.

Od većih pravnih subjekata na području Grada Sinja djeluju:

- Naprijed d.o.o. - prerada drveta i izrada namještaja;
- Hotel Alkar – 52 smještajne jedinice;
- Trgovački centri (Konzum, Kaufland, Lidl);
- Prijevozničko poduzeće Promet Makarska d.o.o.

Budući razvoj Grada Sinja zasniva se na temeljnim djelatnostima poljoprivrede, turizma i ugostiteljstva te usluge (proizvodne i neproizvodne).

Pored navedenih gospodarskih subjekata, u Gradu Sinju djeluju brojne male privatne tvrtke i obrti, posebno u trgovini, ugostiteljstvu i turizmu te u raznim drugim vrstama usluga.

U 2014.godini broj ostvarenih turističkih noćenja na području Grada Sinja je bio 21.789 što je 22 % više u odnosu na 2013. godinu. U privatnom smještaju na području Grada Sinja je samo 15 raspoloživih smještajnih jedinica. U posljednje vrijeme je vidljiv razvoj izletničkog, seoskog i ekstremnog turizma.

U Gradu Sinju kao regionalnom središtu koncentrirane su upravno-administrativne, prosvjetno-kulturne i gospodarske funkcije. Na području Grada nalaze se 3 matične osnovne škole, 9 područnih te 4 srednje škole. Od objekata kulture postoje 3 kazališta i 2 muzeja, a od vjerskih sadržaja 14 crkvi. Zdravstvenu zaštitu pruža Dom zdravlja u Sinju kroz djelatnosti opće medicine, pedijatrije, školske medicine, medicine rada, stomatologije, ginekologije, radiologije, laboratorija te higijensko-epidemiološke službe.

3. ANALIZA I OCJENA STANJA I POTREBA U GOSPODARENJU OTPADOM NA PODRUČJU GRADA SINJA UKLJUČUJUĆI OSTVARIVANJE CILJEVA

Otpad koji nastaje na području Grada Sinja svrstava se u sljedeće djelatnosti (temeljem Uredbe o kategorijama, vrstama i klasifikaciji otpada s katalogom otpada i listom opasnog otpada NN 50/05, 39/09):

Tablica 3.-1.: Djelatnosti iz kojih nastaje otpad na području Grada Sinja

Šifra djelatnosti	Naziv djelatnosti
02 00 00	Otpad iz poljodjelstva, vrtlarstva, proizvodnje vodenih kultura, šumarstva, lovstva i ribarstva, pripremanja i prerade hrane
08 00 00	Otpad od proizvodnje, formulacije, dobave i uporabe (PFDU) premaza (boje, lakovi i staklasti emajli), ljepila, sredstva za brtvljenje i tiskarskih boja
13 00 00	Otpadna ulja i otpad od tekućih goriva (osim jestivog ulja i otpada iz poglavlja 05, 12 i 19)
15 00 00	Otpadna ambalaža, apsorbensi, materijali za brisanje i upijanje, filterski materijali i zaštitna odjeće koja nije specificirana na drugi način
16 00 00	Otpad koji nije drugdje specificiran u katalogu
17 00 00	Građevinski otpad i otpad od rušenja objekata(uključujući otpad od iskapanja onečišćenog tla)
18 00 00	Otpad koji nastaje kod zaštite zdravlja ljudi i životinja i/ili srodnih istraživanja (isključujući otpad iz kuhinja i restorana koji ne potječe iz neposredne zdravstvene zaštite)
19 00 00	Otpad iz uređaja za obradu otpada, gradskih otpadnih voda i pripremu pitke vode i vode za industrijsku uporabu
20 00 00	Komunalni otpad (otpad iz kućanstava i slični otpad iz obrta, industrije i ustanova) uključujući odvojeno skupljene sastojke

3.1. Skupljanje, prijevoz i zbrinjavanje komunalnog otpada

Na području Grada Sinja, uslugu sakupljanja i odvoza miješanog komunalnog i glomaznog otpada obavlja komunalna tvrtka Čistoća Cetinske krajine d.o.o. Sakupljani otpad se odvozi sa specijalnim vozilima tipa Mercedes kapaciteta 14 m^3, 10 m^3 ili 8 m^3 do postojećeg odlagališta otpada „Mojanka“.

Komunalna tvrtka Čistoća Cetinske krajine čije je sjedište u Sinju, sakuplja miješani komunalni otpad i sa područja Općina Hrvace, Dicmo i Otok te Grada Trilja. Otpad s područja ovih jedinica lokalne samouprave se također odlaže na odlagalištu Mojanka.

Većinski vlasnik komunalne tvrtke je Grad Sinj sa udjelom od 47%, Grad Trilj ima vlasnički udio od 26%, Općina Otok 12%, Općina Hrvace 10%, te Općina Dicmo 5%.

Za sakupljanje komunalnog otpada na području Grada Sinja koriste se kante kapaciteta od 80 – 240 l te kontejneri kapaciteta 1100 – 7000 l. U tablici 3.1.-1. Dat je broj raspoloživih spremnika za sakupljanje otpada po naseljima Grada Sinja.

Tablica 3.1.-1.: Broj spremnika za sakupljanje komunalnog otpada po naseljima u Gradu Sinju.

NASELJA	Broj kanti kapaciteta (80 - 240 l)	Broj kontejnera kapaciteta (1100 - 7000 l)
BAJAGIĆ	/	45
BRNAZE	10	105
ČITLUK	/	25
GLAVICE	30	111
GLJEV	/	19
JASENSKO	/	25
KARAKAŠICA	/	25
LUČANE	/	50
OBROVAC SINJSKI	/	20
RADOŠIĆ	/	15
SINJ	500	160
SUHAČ	10	35
TURJACI	10	55
ZELOVO		6

Dinamika odvoza je određena programima sakupljanja otpada. Organizirani odvoz komunalnog otpada iz naselja Sinj je svaki dan, a iz okolnih naselja dva puta tjedno. Sustavom sakupljanja komunalnog otpada obuhvaćeno je 100 % stanovništva Grada Sinja.

Cijenu za uslugu sakupljanja i odvoza miješanog komunalnog otpada tvrtka Čistoća Cetinske krajine d.o.o. naplaćuje građanima, a obračunava se prema kategorijama:

- KUĆANSTVA- prema broju članova pojedinog kućanstva :
  - ✓ 1 član - 28,14 kn
  - ✓ 2 člana - 35,14 kn
  - ✓ 3 člana - 42,14 kn
  - ✓ 4 člana - 49,14 kn
  - ✓ 5 člana - 56,14 kn
  - ✓ Više od 5 članova - 63,14 kn

- PRAVNE OSOBE – cijena je 0.19 kn/ volumenu spremnika (l).

Glomazni otpad sakuplja se putem 7 kontejnera kapaciteta 7 m^3. Za odvoz glomaznog otpada svaka fizička osoba ima pravo jednom godišnje na besplatan odvoz.

3.2. Procjena količina komunalnog otpada

Količina sakupljenog komunalnog otpada sa područja Grada Sinja se procjenjuje na osnovu kapaciteta kamiona koji dolaze na odlagalište s obzirom da na odlagalištu ne postoji vaga. Prema podacima iz tvrtke Čistoća Cetinske krajine d.o.o. količina sakupljenog komunalnog otpada za 2013. i 2014. godinu prikazana je u tablici 3.2.-1..

Tablica 3.2.-1.: Količine sakupljenog komunalnog otpada

GODINA	MIJEŠANI KOMUNALNI OTPAD (t)
2013.	16.158
2014.	15.878

Prema podacima iz tvrtke Čistoća Cetinske krajine d.o.o., mjesečna količina komunalnog otpada sa područja Grada Sinja u 2014. godini iznosi cca 1330 tona. Od ukupne količine sakupljenog komunalnog otpada 5% otpada na proizvodni otpad.
Specifična količina komunalnog otpada, po stanovniku obuhvaćenom organiziranim odvozom, za 2014.godinu, iznosila je:

Spec. Količina (kg/stan/dan) = 15084 x 1000 / (24826 x 365) = 1,66 kg/stan/dan

Procjena kretanja količine komunalnog otpada, za razdoblje do 2021. godine, izrađena je s obzirom na:

- broj stanovništva (DZS) prema posljednjem popisu i količinu komunalnog otpada za 2014. god. (iz dokumentacije komunalne tvrtke);
- pretpostavku da se broj stanovnika na području Grada neće bitno mijenjati.

Očekivane godišnje količine otpada za sljedećih 6 godina dane su u tablici 3.2.-2., a 2014. godina uzeta je kao polazna. S obzirom da se ne očekuje značajniji porast broja stanovništva, za prikaz očekivane generirane količine komunalnog otpada u sljedećih šest godina uzeto je smanjenje od 2 %.

Tablica 3.2.-2.: Prikaz očekivane generirane količine komunalnog otpada

Godina	Komunalni otpad (t/god)
2014.	15.878
2015.	15.560,44
2016.	15.249,23
2017.	14944,25
2018.	14645,37
2019.	14352,46
2020.	14065,41

Vrijednosti koje su navedene u tablici procijenjene su na temelju dostupnih parametara. One, kao takve, ovise o mnogim faktorima, od kojih su najznačajniji: broj stanovnika, kvaliteta života stanovnika te sustav gospodarenja otpadom na nekom području. Unaprjeđenjem postojećeg sustava gospodarenja otpadom na području Grada Sinja (odvojeno sakupljanje otpada, izdvajanje iskoristivih komponenti iz otpada, edukacija stanovništva te ostale mjere za smanjivanje i sprečavanje nastanka otpada) za očekivati je da dođe i do smanjenja količine komunalnog otpada, koju je potrebno zbrinuti odlaganjem na odlagalište otpada.

4. PODACI O VRSTAMA I KOLIČINAMA OTPADA

4.1. Djelatnosti iz kojih nastaje otpad, vrste i količine otpada

Prema postojećim gospodarskim djelatnostima na području Grada Sinja, vrste otpada koje nastaju iz tih djelatnosti podijeljene su po kategorijama.

4.1.1. Otpad iz poljodjelstva, vrtlarstva, proizvodnje vodenih kultura, šumarstva, lovstva i ribarstva, pripremanja i prerade hrane (šifra djelatnosti 02 00 00)

Postupanje s nusproizvodima životinjskog porijekla uređeno je Zakonom o veterinarstvu (NN 82/13, 148/13). Prema članku 102. Zakona jedinice lokalne samouprave dužne su osigurati sakupljanje i propisno zbrinjavanje lešina životinja i ostalih nusproizvoda s javnih površina te snositi troškove za spomenute radnje. Poslove sakupljanja obavljaju pravne ili fizičke osobe registrirane za sakupljanje nusproizvoda.

Nusproizvodi životinjskog porijekla nastaju u objektima za preradu mesa, riba, jaja, mlijeka, u hladnjačama, skladištima, na tržnicama, u prodavaonicama mesa, ribarnicama, ugostiteljstvu i drugim objektima javne prehrane, na mjestima gdje se proizvode namirnice životinjskog porijekla te brojnim drugim mjestima.

Ovlašteni sakupljač i zbrinjavatelj otpada životinjskog porijekla je tvrtka Agroproteinka d.d., koja otpad termički obrađuje.

4.1.2. Otpad od proizvodnje, formulacije, dobave i uporabe (PFDU) premaza (boje, lakovi i staklasti emajli), ljepila, sredstva za brtvljenje i tiskarskih boja (šifra djelatnosti 08 00 00)

Otpad iz djelatnosti 08 00 00 nastaje u djelatnosti tiskanja odnosno printanja dokumenata. Ovdje spadaju i otpadni tiskarski toneri, koje generira danas skoro svako domaćinstvo, uredi i kancelarijski prostori. Njih treba vratiti dobavljaču, a nikako bacati u komunalni otpad, jer spadaju u opasni otpad.

4.1.3. Otpadna ulja i otpad od tekućih goriva osim jestivog ulja i otpada iz poglavlja 05, 12 i 19 (šifra djelatnosti 13 00 00)

Člankom 6. Pravilnika o gospodarenju otpadnim uljima (NN 124/06, 121/08, 31/09, 156/09, 91/11, 45/12, 86/13) propisano je da su posjednici otpadnih ulja dužni osigurati sakupljanje i privremeno skladištenje otpadnih ulja nastalih njihovom djelatnošću. Sakupljanje i odvoz otpadnih motornih ulja vrše ovlaštene tvrtke koje su ishodile dozvolu za gospodarenje tom

vrstom otpada. Otpadna ulja i otpad od tekućih goriva nastaju u automehaničarskim servisima, građevinskim tvrtkama koje otpad predaju ovlaštenim sakupljačima. Postupak oporabe ove vrste otpada je R-1.

4.1.4. Otpadna ambalaža; apsorbensi, materijali za brisanje i upijanje, filtarski materijali i zaštitna odjeća koja nije specificirana na drugi način (šifra djelatnosti 15 00 00)

Pravilnik o ambalaži i ambalažnom otpadu (NN 97/05, 115/05, 81/08, 31/09, 156/09, 38/10, 10/11, 81/11, 126/11, 38/13, 86/13) uređuje postupanje sa ambalažnim otpadom te obveze prodavatelja/uvoznika. Pravilnik pozitivno djeluje na svijest stanovništva, PET i MET ambalaža se odvaja i ne završava u komunalnom otpadu. Povrat i/ili skupljanje ambalaže organizirano je preko prodajnih mjesta, uz isplatu povratne naknade potrošačima. Time je spriječeno opterećivanje odlagališta i prirode ovom vrstom otpada, otpadna ambalaža postala je sirovina za recikliranje te se iz nje rade novi proizvodi.
U 2014. godini sakupljeno je cca 37 t otpadnog papira i kartona.

Proizvođači otpadne ambalaže koja je onečišćena opasnim tvarima, materijala za brisanje, filtarskih materijala i zaštitne odjeće koja nije specificirana na drugi način, otpad predaju ovlaštenim sakupljačima odnosno zbrinjavateljima. Vrste otpada iz ove šifre djelatnosti na području Grada Sinja prvenstveno nastaju u servisima automobila i prilikom održavanja opreme i uređaja.

4.1.5. Otpad koji nije drugdje specificiran u katalogu (šifra djelatnosti 16 00 00)

Iz djelatnosti 16 00 00 nastaje otpad iz održavanja vozila kao što su: otpadna vozila, gume, filtri za ulje, tekućine za kočnice, antifriz, željezne kovine, obojene kovine, plastika, staklo, stara oprema koja sadrži opasne tvari, plinovi u posudama pod tlakom i odbačene kemikalije, baterije i akumulatori i dr. Navedene vrste otpada nastaju u manjim auto-servisnim radionicama koje su, sukladno zakonskoj regulativi, odgovorne kao proizvođači/posjednici otpada predati otpad ovlaštenim sakupljačima.

Člankom 10. Pravilnika o otpadnim vozilima (NN 136/06, 31/09, 156/09, 53/12, 86/13, 91/13) propisano je kako je sakupljač dužan preuzeti otpadno vozilo bez naplate od posjednika otpadnog vozila. Posjednik otpadnog vozila obvezan je otpadno vozilo u cijelosti predati sakupljaču te potpisom ovjeriti ispunjeni obrazac Pratećeg lista za opasni otpad i jedan primjerak zadržati za sebe.

Članak 5. Pravilnika o gospodarenju otpadnim gumama (NN 40/06, 31/09, 156/09, 111/11, 86/13) propisuje kako je ovlašteni sakupljač otpadnih guma dužan preuzeti otpadne gume bez naplate od posjednika guma. Članak 8. Pravilnika o gospodarenju otpadnim baterijama i akumulatorima (NN 133/06, 31/09, 156/09, 45/12, 86/13) propisuje da su prodavatelji i posjednici dužni postaviti spremnike za odvojeno skupljanje otpadnih baterija i akumulatora u

svom poslovnom prostoru ili neposrednoj blizini. Prodavatelj i posjednik dužan je preuzimati otpadne baterije i akumulatore kakve ima u svom prodajnom programu, bez naknade i obveze kupnje za krajnjeg korisnika i bez obzira na proizvođača, uključujući otpadne baterije i akumulatore koje mogu biti sastavni dijelovi uređaja koji prodaje ili servisira.

Ove vrste otpada na području Grada Sinja nastaju u djelatnostima održavanja vozila. Otpad se predaje ovlaštenim sakupljačima na postupke oporabe R-3 i R-4.

4.1.6. Građevni otpad i otpad od rušenja objekata, uključujući iskopanu zemlju s onečišćenih lokacija (šifra djelatnosti 17 00 00)

Sukladno Pravilniku o gospodarenju građevnim otpadom (NN 38/08) građevni otpad je otpad nastao prilikom gradnje građevina, rekonstrukcije, uklanjanja i održavanja postojećih građevina te otpad nastao od iskopanog materijala, koji se ne može bez prethodne oporabe koristiti za građenje građevine zbog čijeg građenja je nastao.

Posjednik građevnog otpada je:
- vlasnik građevine;
- investitor;
- izvođač kojem je vlasnik građevine odnosno investitor na temelju valjanog pravnog posla prenio pravo raspolaganja odnosno posjedništva nad građevnim otpadom;
- treća osoba kojoj je vlasnik građevine odnosno investitor na temelju valjanog pravnog posla prenio pravo raspolaganja odnosno posjedništva nad građevnim otpadom.

Pravilnikom je određeno da se ova kategorija otpada ne smije odlagati na mjestu nastanka niti na lokacijama koje nisu za to predviđene te da je posjednik građevnog otpada dužan snositi sve troškove gospodarenja građevnim otpadom (skup aktivnosti i mjera koje obuhvaćaju odvojeno skupljanje, oporabu i/ili zbrinjavanje građevnog otpada).

Jedinice lokalne samouprave dužne su putem reciklažnog dvorišta osigurati preuzimanje građevnog otpada od manjih zahvata u domaćinstvima.

Reciklažno dvorište je građevina namijenjena razvrstavanju, mehaničkoj obradi i privremenom skladištenju građevnog otpada.

Građevinski otpad na području županije se ne zbrinjava na odgovarajući način. Gotovo sav građevinski otpad završi na odlagalištima komunalnog otpada i divljim odlagalištima, što višestruko povećava troškove sanacije, zauzima korisni volumen odlagališta i nove površine. Na lokaciji Centra za gospodarenje otpadom (CGO) u Lećevici predviđeno je postrojenje za postupanje s građevinskim otpadom, koje će se prema potrebi premještati po cijelom području Splitsko-dalmatinske županije.

Prema Prostornom planu Splitsko-dalmatinske županije (Službeni glasnik Splitsko-dalmatinske županije, br. 01/03, 08/04, 05/05, 05/06, 13/07, 09/13) zbrinjavanje i oporaba neopasnog građevinskog otpada (građevinski materijal iz iskopa i obrađeni građevinski

otpad) može se vršiti u napuštenim eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina (u kojima je prestala eksploatacija) i u kojima se prema prostornim mogućnostima i posebnim propisima mogu osigurati tehnološki i prostorni uvjeti dugoročnog zbrinjavanja, a sve sukladno projektu sanacije i planiranoj namjeni devastiranog područja.

Definirane lokacije za zbrinjavanja i oporabu neopasnog građevinskog otpada su:
- Područje uz eksploatacijsko polje Sveti Juraj - Sveti Kajo (Kaštela, Solin);
- Područje uz eksploatacijsko polje 10. kolovoz (Klis);
- Prisike (Muć).

Na ovim lokacijama mogu se graditi postrojenja za oporabu i oplemenjivanje građevinskog otpada i mineralnih sirovina, sve dok obavljanje navedene djelatnosti nije u koliziji s planiranom eksploatacijom. Prostornim planom uređenja Općine/Grada mogu se planirati i druga reciklažna dvorišta.

Na području Grada Sinja ne postoji reciklažno dvorište za građevinski otpad. S obzirom na male količine građevinskog otpada koje nastaju na području Grada Sinja, financijski nije isplativa gradnja reciklažnog dvorišta za građevinski otpad te će se stanovništvu omogućiti odvajanje građevinskog otpada putem kontejnera od 7 m^3. Ukoliko dođe do povremenog generiranja većih količina građevinskog otpada, izvođač radova i investitor će zbrinjavanje nastalog otpada povjeriti ovlaštenim zbrinjavateljima.

U nacionalnom je interesu da građevinski materijal ne završi na divljim deponijima, nego da se kontrolirano odlaže i u potpunosti reciklira kako bi se ponovo iskoristio za građevinski materijal.

Građevinski otpad ne smije sadržavati azbestne ploče, plastiku, drvo, metal, kabele i druge ne-građevinske materijale. Čistu šutu, bez udjela kabela, plastike, metala i drva moguće je reciklirati u kvalitetan građevinski materijal.

4.1.7. Otpad koji nastaje kod zaštite zdravlja ljudi i životinja i/ili srodnih istraživanja (šifra djelatnosti 18 00 00)

Proizvođač medicinskog otpada dužan je na mjestu nastanka osigurati gospodarenje ovim otpadom sukladno Pravilniku o gospodarenju medicinskim otpadom (NN 50/15), a naročito u pogledu odvojenog skupljanja, vođenja evidencije, spremanja u odgovarajuće spremnike i privremenog skladištenja u posebno odvojenom prostoru do obrade ili predaje ovlaštenoj osobi koja ima propisanu dozvolu za gospodarenje medicinskim otpadom.

Proizvođač medicinskog otpada dužan je preuzimati medicinski otpad koji nastaje obavljanjem kućne njege i ostalih sličnih aktivnosti u kojima nastaje medicinski otpad te osigurati njegovu obradu, oporabu i/ili zbrinjavanje o vlastitom trošku. Djelatnici ustanova koje obavljaju kućnu njegu, patronažu i slične djelatnosti, dužni su preuzimati medicinski otpad nastao njihovom djelatnošću radi obrade, oporabe i/ili zbrinjavanja. Ljekarne su dužne preuzimati stare lijekove i sličan farmaceutski otpad neovisno o podrijetlu. Na području

Grada Sinja nalazi se Dom zdravlja Sinj, privatne specijalističke ordinacije, stomatološke ordinacije i ljekarne. Dom zdravlja Sinj predao je cca 4 t infektivnog otpada ovlaštenom sakupljaču Gajeta d.o.o.

4.1.8. Otpad iz uređaja za postupanje s otpadom, uređaja za pročišćavanje gradskih otpadnih voda i pripremu pitke vode i vode za industrijsku uporabu (šifra djelatnosti 19 00 00)

Otpad iz ove djelatnosti nastaje u privrednim objektima koji za obavljanje svoje djelatnosti posjeduju manipulativne površine sa separatorom za odvajanje ulja od vode, uređaj za pročišćavanje otpadnih voda. Iz procesa održavanja spomenutih uređaja nastaju sljedeće vrste otpada:

- 19 08 09 - mješavine masti i ulja iz odvajača ulje/voda koje sadrže samo jestivo ulje i masnoće;
- 19 08 10* - mješavine masti i ulja iz odvajača ulje/voda koje nisu navedene pod 19 08 09;
- 19 08 13* - muljevi koji sadrže opasne tvari iz ostalih obrada industrijskih otpadnih voda;
- 19 08 01 - ostaci na sitima i grabljama;
- 19 08 02 - otpad iz pjeskolova;
- 19 08 05 - muljevi iz obrade komunalnih otpadnih voda.

Proizvođači gore navedenih vrsta otpada odgovorni su za propisno skladištenje otpada odnosno njegovo predavanje ovlaštenom sakupljaču. Na području Grada Sinja nalazi se mehanički pročišćivač otpadnih voda

4.1.9. Komunalni otpad (otpad iz kućanstava i slični otpad iz obrta, industrije i ustanova) uključujući odvojeno skupljene sastojke (šifra djelatnosti 20 00 00)

OTPADNO JESTIVO ULJE

Pravilnik o gospodarenju otpadnim uljima (NN 124/06, 121/08, 31/09, 156/09, 91/11, 45/12, 86/13) definira „otpadno jestivo ulje“ kao svako ulje koje nastaje obavljanjem ugostiteljske i turističke djelatnosti, industriji, obrtu, zdravstvenoj djelatnosti, javnoj upravi i drugim sličnim djelatnostima u kojima se priprema više od 20 obroka dnevno. Posjednik otpadnih ulja je pravna ili fizička osoba koja posjeduje otpadna ulja pri čijem obavljanju djelatnosti stalno ili povremeno nastaju otpadna ulja. Obveza posjednika otpadnih jestivih ulja je da osiguraju da se otpadna jestiva ulja, koja nastanu pripremom hrane skupljaju odvojeno od drugog otpada u posebnim spremnicima te su dužni osigurati sakupljanje i privremeno skladištenje otpadnih ulja nastalih njihovom djelatnošću.

Na području Grada Sinja postoji više ugostiteljskih objekata u kojima se priprema više od 20 obroka dnevno.

ELEKTRIČNI I ELEKTRONIČKI OTPAD

Prema Pravilniku o gospodarenju otpadnom električnom i elektroničkom opremom (čl. 3 NN 42/14, 48/14, 107/14) električni i elektronički otpad (EE otpad) je: otpadna električna i elektronička oprema uključujući sve komponente, podsklopove i potrošne materijale koji u trenutku odbacivanja čine dio proizvoda, koji nastaju u gospodarstvu (komercijalne, industrijske, institucionalne i druge djelatnosti) i u kućanstvu. EE otpad iz kućanstva podrazumijeva: hladnjake, zamrzivače, perilice i sušilice rublja, perilice posuđa, štednjake, električne radijatore, klima-uređaje, TV prijamnike, male kućanske aparate i druge proizvode te njihove sastavne dijelove, koji su za svoje primarno i pravilno djelovanje ovisni o električnoj energiji ili elektromagnetskim poljima. Do 31. 12. 2015. godine cilj odvojenog sakupljanja EE otpada iz kućanstva iznosi 4 kg po stanovniku godišnje ili jednaku masenu količinu EE otpada koja je u prosjeku bila sakupljena u Republici Hrvatskoj u prethodne tri godine, ovisno o tome koja je količina veća.

Od 2016. godine cilj odvojenog sakupljanja je postizanje stope od 45%, a od 2019. godine stope od 65% izračunato na temelju ukupne mase EE otpada skupljenog iz kućanstva i registriranih osoba u promatranoj godini u Republici Hrvatskoj, izražene u obliku postotka prosječne mase EE opreme stavljene na tržište u prethodne tri godine.

Sakupljač je obvezan, na poziv posjednika EE otpada u kućanstvu, bez naplate i unutar 20 dana od poziva preuzeti EE otpad čija je ukupna masa veća od 30 kg, a može preuzeti i manju količinu. Također je prodavatelj obvezan prilikom prodaje EE opreme krajnjem korisniku u RH, bez naknade preuzeti EE otpad od posjednika u kućanstvu po sistemu jedan za jedan.

Potrebno je organizirati i informirati stanovništvo o odvojenom prikupljanju elektroničkog otpada.

Stanovništvo Grada Sinja može na besplatni telefon 0800 444 110 naručiti odvoz EE otpada koji obavlja ovlašteni koncesionar bez naplate. EE otpad iz kućanstva skupljač je dužan preuzeti unutar 30 dana od dana poziva.

Potrebno je educirati stanovništvo da elektronički otpad ne bacaju u glomazni otpad i da se EE otpad ne smije deponirati na odlagalištu komunalnog otpada, jer najveći dio EE otpada spada u kategoriju opasnog otpada, kojeg treba odvojeno prikupljati i predavati ovlaštenom sakupljaču.

BIO-OTPAD

Bio-otpad je biološki razgradiv otpad iz vrtova i parkova, hrana i kuhinjski otpad iz kućanstava, restorana, ugostiteljskih i maloprodajnih objekata i slični otpad iz proizvodnje prehrambenih proizvoda.

Osoba koja je ovlaštena gospodariti bio-otpadom te jedinica lokalne samouprave dužni su u dokumentima koje donose temeljem Zakona o održivom gospodarenju otpadom osigurati odvojeno prikupljanje bio-otpada s ciljem kompostiranja, digestije ili energetske oporabe bio-otpada.

Prema Zakona o održivom gospodarenju otpadom definirana su ograničenja u vezi odlaganja biorazgradivog komunalnog otpada, pri čemu najveća dopuštena masa biorazgradivog komunalnog otpada, koja se godišnje smije odložiti na svim odlagalištima i neusklađenim odlagalištima u Republici Hrvatskoj, u odnosu na masu biorazgradivog komunalnog otpada proizvedenog u 1997. godini, može iznositi:

- 75 %, odnosno 567.131 tona do 31. prosinca 2013.,
- 50 %, odnosno 378.088 tona do 31. prosinca 2016.,
- 35 %, odnosno 264.661 tona do 31. prosinca 2020.

KOMUNALNI OTPAD

Komunalni otpad je otpad nastao u kućanstvu i otpad koji je po prirodi i sastavu sličan otpadu iz kućanstva, osim proizvodnog otpada i otpada iz poljoprivrede i šumarstva.

Prosječna specifična količina komunalnog otpada na području Grada Sinja je 1,66 kg/stan/dan.

Temeljem Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske, a na bazi provedenih ispitivanja sastava komunalnog otpada, daje se prikaz prosječnog godišnjeg sastava komunalnog otpada:

Tablica 4.1.9.-1.: Sastav komunalnog otpada

Komponenta otpada	mas % srednja vrijednost
Kuhinjski i bio-otpad	41,0
Papir i karton	20,3
Koža i kosti	3,1
Drvo	1,2
Tekstil	8,2
Staklo	7,0
Metali	4,0
Inertni	2,2
Plastika	12,3
Guma	0,5
Posebni	0,2

Iz pregleda tablice vidljivo je da je udio biorazgradivog otpada cca 3/4 ukupne količine. Veći dio tog otpada može se kompostirati i reciklirati. Rezultati ove analize upućuju na zaključak da je potrebno što više odvajati otpad po vrstama kako bi se smanjile količine otpada koje se odlažu na odlagališta.

Do sada se na području Grada Sinja izdvajanje korisnog otpada iz komunalnog odvijalo stihijski, ovisno o svijesti i volji pojedinaca. Nema evidencije o količini sakupljenog otpadnog papira, plastike, stakla i tekstila.

5. GRAĐEVINE I UREĐAJI ZA GOSPODARENJE OTPADOM

Na području Grada Sinja uz gospodarsku zonu Kukuzovac nalazi se službeno odlagalište otpada „Mojanke“. Odlagalište je otvoreno 1964. godine, ograđeno je i čuvano i vizualno izdvojeno od regionalne ceste jednim pošumljenim međuprostorom. Naseljena mjesta su udaljena više od 1km. Najbliže naselje odlagalištu je naselje Turjaci udaljeno oko 600 m zračne linije od odlagališta i smješteno na nadmorskoj visini koja je 100-ak metara niža od visoravni na kojoj se nalazi odlagalište.

Slika 5.-1.: Lokacija odlagališta Mojanke[3]

[3] Izvor: Google Earth

Odlagalište je pod upravom komunalne tvrtke Čistoća Cetinske krajine d.o.o. Ova komunalna tvrtka obavlja uslugu sakupljanja i odlaganja komunalnog otpada osim za Grad Sinj i za općine Hrvace, Dicmo i Otok te za Grad Trilj.

Budući da odlagalište ne zadovoljava uvjete iz Pravilnikom o načinu i uvjetima odlaganja otpada, kategorijama i uvjetima rada za odlagališta (NN 117/11, 111/11 I 17/13, 6213), potrebno ga je urediti i sanirati u skladu s navedenim Pravilnikom.

S ciljem sanacije i zatvaranja neusklađenog odlagališta u 2014. godini Grad Sinj je putem tvrtke Hršak&Hršak d.o.o. izradio Idejno rješenje proširenja i sanacije odlagališta komunalnog otpada „Mojanka“. Nakon toga je izrađena dokumentacija Elaborat zaštite okoliša za izmjene zahvata sanacije odlagališta Mojanka (EKONERG d.o.o., Zagreb).

Početkom 2015. godine doneseno je Rješenje Ministarstva zaštite okoliša i prirode da nije potrebno provoditi postupak ocjene o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš za namjeravane izmjene zahvata sanacije odlagališta.

Slijedom toga Izmjenom i dopunom Urbanističkog plana uređenja Gospodarske zone Kukuzovac (SL. glasnik Grada Sinja 9/14) stvoreni su uvjeti za izvedbu zahvata sanacije odlagališta prema tzv. Varijanti 7. Druge Varijante proširenja nisu odabrane jer ne osiguravaju potreban koristan volumen za odlaganje otpada do otvaranja Županijskog centra za gospodarenje otpadom.

Prema geodetskoj snimci iz travnja 2014. godine volumen odlagališta danas iznosi 701.012 m^3 i zauzima površinu od 9,9 ha. Prema odabranoj varijanti proširenja (Slika 5.-2.), vidi se da je na oko 60% od površine planirane za proširenje odložen otpad. Za prihvat i odlaganje novog otpada izvest će se kazete na kojima se izvodi temeljno i bočno brtvljenje. Kako bi radna površina bila što manja, izgradit će se 5 kazeta koje će se sukcesivno puniti i zatvarati prekrivnim brtvljenjem. Korisni volumen za odlaganje otpada na ovim kazetama iznosi 152.000 m^3. Također novom izmjenom sanacije odlagališta ulazno izlazna zona odlagališta se smješta na južni dio odlagališta.

Slika 5.-2.: Plan proširenja odlagališta Mojanke

Sanacija odlagališta Mojanka odvijati će se u dvije faze:

1. Faza: Do 2018. sanacija prema Varijanti 7, što podrazumijeva i izradu kazeta, izgradnju nove izlazno-ulazne zone na južnom dijelu odlagališta. Sadržaji ulazno izlazne zone uključuju vagu sa upravljačkom kućicom, plato za pranje kotača, parkiralište, portirnicu i sabirnu jamu za sanitarne vode, sabirnu jamu za procjedne vode, precrpnu stanicu za recirkulaciju procjedne vode i druge potrebne sadržaje.
2. Faza: Zatvaranje odlagališta po priključenju Grada Sinja u integralni sustav gospodarenja otpadom Splitsko-dalmatinske županije u skladu sa „Pravilnikom o načinu i uvjetima odlaganja otpada, kategorijama i uvjetima rada za odlagališta otpada“. Ova faza sanacije obuhvaća formiranje tijela postojećeg otpada, izvedba prekrivnog brtvenog sustava, izvedba sustava otplinjavanja te rekultivacija postojećeg tijela odlagališta.

Prema Zakonu o održivom gospodarenju otpadom (NN94/13) zabranjeno je odlaganje otpada na neusklađena odlagališta u Republici Hrvatskoj nakon 31.12.2017. godine. Istim Zakonom su definirani i maksimalne dozvoljeno količine otpada koje se smiju odložiti na usklađena odlagališta do 2017. godine.

6. PODACI O LOKACIJAMA ODBAČENOG OTPADA I NJIHOVOM UKLANJANJU

Na području Grada Sinja ne postoje divlja odlagališta otpada. U slučaju pojave nakupine odbačenog otpada, nakon dojave lokalnog stanovništva, isti se uklanja u što kraćem vremenskom roku.

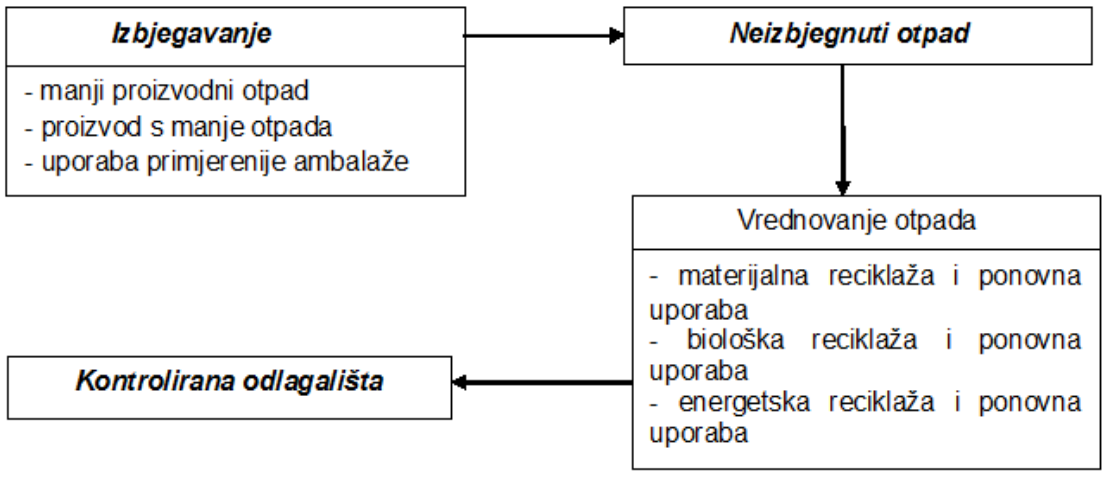
7. MJERE POTREBNE ZA OSTVARIVANJE CILJEVA SMANJIVANJA ILI SPREČAVANJA OTPADA, UKLJUČUJUĆI IZOBRAZNO-INFORMATIVNE AKTIVNOSTI I AKCIJE PRIKUPLJANJA OTPADA

Da bi se postiglo smanjivanje odloženog otpada te na taj način smanjio pritisak na sastavnice okoliša, Strategija gospodarenja otpadom Republike Hrvatske određuje koncept gospodarenja otpadom:

1. **izbjegavanje nastanka otpada**, što rezultira maksimalnim smanjivanjem količine i opasnih svojstava neizbježnog otpada na mjestu nastanka, tako da u sljedeće faze gospodarenja otpadom odlazi manje ukupnog, a osobito neškodljivog otpada,

2. **vrednovanje – oporaba** neizbježnog otpada ima zadaću iskoristiti materijalna i energetska svojstva otpada za proizvodnju sekundarnih sirovina i energije u granicama tehničkih mogućnosti te ekoloških i ekonomskih dobrobiti; ova faza započinje odvojenim skupljanjem korisnih i opasnih komponenti otpada i njihovim prijevozom do mjesta iskorištavanja,

3. **odlaganje (zbrinjavanje)** ostatnog otpada na uređena, kontrolirana odlagališta (sanirana postojeća ili nova), kao najniže rangiranoga u hijerarhiji otpada; uključene su sanacije odlagališta i drugih starih opterećenja.

Slika 7.-1.: Koncept cjelovitog sustava gospodarenja otpadom

Prevencija stvaranja otpada najvažnija je karika u pravilnom gospodarenju otpadom. Primjenom modela sprečavanja nastanka otpada izravno se utječe na smanjenje količine samog otpada. Uvođenjem sustava naplate odvoza otpada iz kućanstava i poslovnih subjekata po količini nastalog otpada najviše bi se postiglo u sprečavanju nastanka otpada.

Ovakav sustav naplate bio bi poticajan za stanovništvo, a rezultat bi bio izbjegavanje stvaranja otpada.

Vrednovanje - iskorištavanje pojedinih vrsta otpada bitna je pretpostavka uspješnog djelovanja cjelovitog sustava gospodarenja otpadom. Odvojeno skupljanje pojedinih vrsta otpada preduvjet je za materijalno, biološko ili energetsko iskorištavanje otpadnih materijala.

Temeljni cilj svakog sustava održivog gospodarenja otpadom jest smanjivanje ili sprječavanje nastanka otpada. Uspostava sustava održivog gospodarenja otpadom na nekom području je dugotrajan proces kojem dužnu pažnju trebaju posvetiti svi stanovnici tog područja zajedno sa svojim izabranim predstavnicima.

Opće mjere potrebne za ostvarenje ciljeva smanjivanja ili sprječavanja nastanka otpada:

- planiranje ili drugi ekonomski instrumenti kojima se promiče učinkovita uporaba sirovina i resursa;
- promicanje istraživanja i razvoja na području postizanja čistijih tehnologija i proizvoda kao i promicanje i uporaba rezultata takvoga istraživanja i razvoja;
- razvoj učinkovitih i sadržajnih pokazatelja pritisaka na okoliš povezanih s nastankom otpada u cilju doprinosa sprječavanja nastanka otpada na razini jedinice lokalne samouprave i regionalne (područne) samouprave i na razini Republike Hrvatske;
- promicanje ekodizajna;
- pružanje informacija o tehnikama sprječavanja nastanka otpada s ciljem jednostavnije primjene najboljih dostupnih tehnika u industriji;
- promicanje provjerenih sustava za gospodarenje okolišem uključujući EMAS i ISO 14001;
- ekonomski instrumenti za odgovornije ponašanje potrošača prema okolišu u smislu kupnje proizvoda sa što manje ambalaže;
- organizacija kampanja podizanja svijesti i pružanje informacija usmjereno na širu javnost ili određenu kategoriju potrošača;
- promicanje znaka zaštite okoliša;
- integracija kriterija zaštite okoliša i sprječavanje nastanka otpada u postupcima javnih i korporativnih nabava;
- promicanje ponovne uporabe i/ili popravka odgovarajućih isluženih proizvoda ili njihovih komponenata.

Konkretne mjere za ostvarenje ciljeva smanjivanja ili sprječavanja nastanka otpada su:

- odvojeno sakupljanje komunalnog otpada i biorazgradivog komunalnog otpada;
- odvojeno prikupljanje otpadnog papira, metala, stakla, plastike i tekstila te krupnog (glomaznog) otpada;
- provođenje izobrazno - informativne aktivnosti na svom području;
- provedba akcija prikupljanja otpada.

Zakon o održivom gospodarenju otpadom nalaže odvojeno sakupljanje otpada čija se vrijedna svojstva (materijalna i energetska) mogu iskoristiti. Razvrstavanjem i odvojenim sakupljanjem otpada na mjestu nastanka omogućuje se njegova ponovna uporaba,

recikliranje ili oporaba otpada u energetske svrhe, uz smanjenje količina ostatnog otpada koji se mora zbrinuti na odlagalište otpada.

IZOBRAZNO-INFORMATIVNE AKTIVNOSTI

Kako bi se osiguralo da građani aktivno počnu primjenjivati načela smanjenja proizvodnje otpada u svakodnevnom životu i koristiti infrastrukturu za odvojeno odlaganje otpada, Grad Sinj dužan je o svom trošku na odgovarajući način osigurati godišnju provedbu izobrazno-informativnih aktivnosti u vezi gospodarenja otpadom na svojem području, a osobito javne tribine, informativne publikacije o gospodarenju otpadom i objavu putem javnih medija. Da bi se stanovnici motivirali za nove aktivnosti važno je i prikazati postignute rezultate u recikliranju otpada, organizirati posebne akcije kao „ Dane prikupljanja otpada“, npr. za elektroničku i električnu opremu, baterije, papir, staklo, nepovratnu plastičnu ambalažu, itd.

Edukaciju je potrebno provoditi prema ciljnim skupinama: za djecu predškolske i školske dobi, za mlade, odraslo stanovništvo, poduzetnike i obrtnike te državnu administraciju.

Izvješće o provedbi gore navedenih aktivnosti sastavni je dio godišnjeg izvješća o provedbi Plana gospodarenja otpadom Grada Sinja.

AKCIJA PRIKUPLJANJA OTPADA

Pravna i fizička osoba - obrtnik može, u suradnji s osobom koja posjeduje važeću dozvolu za gospodarenje vrstom otpada koji će se prikupljati akcijom, organizirati akciju prikupljanja određenog otpada u svrhu provedbe sportskog, edukativnog, ekološkog ili humanitarnog sadržaja, ako je ishodila suglasnost Grada Sinja. Zahtjev za suglasnost za organizaciju akcije prikupljanja otpada podnosi se najmanje dva mjeseca prije početka akcije.

Grad Sinj je dužan dostaviti izvješće o provedenim akcijama prikupljanja otpada na svojem području Agenciji za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost do 31. ožujka tekuće godine za prethodnu kalendarsku godinu.

8. MJERE GOSPODARENJA OTPADOM

8.1. Opće mjere za gospodarenje otpadom, opasnim otpadom i posebnim kategorijama otpada

Sakupljanje, prijevoz i obrada predmeta i/ili tvari koji se mogu smatrati otpadom u svrhu zaštite javnog interesa nužni su ako bi ne primjenjivanje istog moglo:

- ugroziti zdravlje ljudi ili izazvati neprihvatljivo uznemiravanje ljudi;
- izazvati rizik od onečišćenja voda, zraka, tla i/ili ugrožavanje životinja ili biljaka ili narušavanje njihovih prirodnih životnih uvjeta;
- narušiti održivo korištenje voda ili tla;
- onečistiti okoliš u većoj mjeri od neophodnog;
- izazvati opasnosti od požara ili eksplozije;
- izazvati prekomjernu buku;
- pogodovati pojavi ili razmnožavanju uzročnika bolesti;
- narušiti javni red i sigurnost;
- značajno narušiti izgled mjesta, krajolika i/ili kulturnog dobra.

Zakon o održivom gospodarenju otpadom nalaže odvojeno sakupljanje otpada čija se vrijedna svojstva (materijalna i energetska) mogu iskoristiti.

Razvrstavanjem i odvojenim sakupljanjem otpada na mjestu nastanka omogućuje se njegova ponovna uporaba, recikliranje ili oporaba otpada u energetske svrhe, uz smanjenje količina ostatnog otpada koji se mora zbrinuti na odlagalište otpada.

Do sada su kroz različite Pravilnike regulirani sljedeći načini postupanja s posebnim kategorijama otpada i to:

- ambalažom i ambalažnim otpadom;
- otpadnim gumama;
- otpadnim električnim i elektroničnim uređajima i opremom;
- otpadnim uljima;
- otpadnim vozilima;
- otpadnim baterijama i akumulatorima;
- građevinskim otpadom;
- otpadom koji sadrži azbest;
- medicinskim otpadom;
- muljem iz uređaja za pročišćavanje otpadnih voda kada se mulj koristi u poljoprivredi;
- otpadom iz proizvodnje titan-dioksida;
- polikloriranim bifenilima i polikloriranim terfenilima;
- otpadom od istraživanja i eksploatacije mineralnih sirovina.

U opasni otpad u komunalnom otpadu spadaju:

- istrošene baterije;
- ambalaža od kemikalija, pesticida, boja, ulja, sredstava za čišćenje;
- fluorescentne cijevi i ostali otpad koji sadrži živu;
- posude pod tlakom;
- ostaci lijekova;
- infektivni materijal;
- razni drugi predmeti koji sadrže opasne elemente i spojeve.

Jedinica lokalne samouprave mora omogućiti odgovarajuću infrastrukturu za odvojeno prikupljanje opasnog otpada iz kućanstava putem reciklažnog dvorišta ili mobilnog uređaja.

Također je potrebno educirati stanovništvo za korištenje ekološko prihvatljivih proizvoda.

Prema Prostornom planu Splitsko-dalmatinske županije (Službeni glasnik Splitsko-dalmatinske županije, br. 01/03, 08/04, 05/05, 05/06, 13/07, 09/13) na području županije nema građevina za obradu i odlaganje opasnog otpada. Postojeća lokacija za skladištenje opasnog otpada je na području grada Solina na predjelu Karabaš. Do uspostave sustava zbrinjavanja opasnog otpada za cijelu državu, na nivou Splitsko-dalmatinske županije će se osigurati privremeno skladištenje opasnog otpada (izvan zona sanitarne zaštite izvorišta voda za piće) do konačnog zbrinjavanja izvan područja naše županije.

8.2. Popis projekata važnih za provedbu odredbi plana

Popis projekata za razdoblje 2015. - 2021. godine:

a) Edukativne kampanje (sredstva javnog informiranja, letci i sl.);
b) postavljanje zelenih otoka;
c) izgradnja reciklažnog dvorišta;
d) nabava posuda za kompostiranje (komposteri);
e) proširenje, sanacija i zatvaranje odlagališta;
f) uspostava pretovarne stanice.

EDUKATIVNE KAMPANJE

Kućanstva su glavni proizvođači komunalnog otpada pa je Strategijom definirana njihova odgovornost i uloga i aktivnost u okviru cjelovitog gospodarenja otpadom.

Stanovništvo grada potrebno je kroz radionice, pisane materijale i predavanje educirati o:

- potrebi razvrstavanja otpada;
- pravilnom postupanju s otpadom;
- štetnosti divljih odlagališta po okoliš;
- mjerama i akcijama koje se namjeravaju poduzeti kako bi se spriječilo neovlašteno odlaganje otpada.

Za ocjenu uspješnosti primjene sustava primarne reciklaže potrebno je putem dostupnih javnih medija izvješćivati stanovništvo o količini izdvojenih korisnih tvari, predviđenim planovima poboljšanja i provoditi ankete o primjeni sustava primarne reciklaže.

Za što efikasniju i kvalitetniju provedbu primarnog odvajanja obavezan je daljnji nastavak edukacije na svim razinama društva.

RECIKLAŽNO DVORIŠTE

Prema Zakonu o održivom gospodarenju otpadom (NN 94/13) u Gradu Sinju je potrebno uspostaviti jedno reciklažno dvorište te je za to određena lokacija u zoni Kukuzovac.

Reciklažno dvorište je predviđeno na prostornoj cjelini oznake 31 uz sanirano odlagalište komunalnog otpada na površini od oko 4500 m^2. Detaljna dispozicija sadržaja unutar zone odrediti će se na temelju tehnološko tehničkog rješenja.

Reciklažno dvorište predstavlja fiksno mjesto za izdvojeno odlaganje raznih vrsta otpadnih tvari koje nastaju u domaćinstvu. Namijenjeno je isključivo građanima i ne prima se otpad iz industrijskih i zanatskih radionica U reciklažnom dvorištu ne vrši se nikakva dodatna prerada otpada već je jedina funkcija skupljanje otpada, kao što su: papir i karton, valovita ljepenka, drvo (ambalaža i sl.), ambalažno staklo, limenke od pića i napitaka, bezbojno ravno staklo, crne metale, obojene metale, PET ambalažu, zeleni otpad (trava, lišće, granje i sl.), kućanske aparate (bijela tehnika) i dijelove auto karoserija, PVC ambalažu, male količine građevinskog otpada, opasni otpad u količinama koje nastaju u kućanstvima i dr.

Uvjeti kojima mora udovoljiti reciklažno dvorište prema Pravilniku o gospodarenju otpada (NN 23/14, 51/14) su:

- treba biti onemogućeno istjecanje oborinske vode koja je došla u doticaj s otpadom na tlo, u vode, podzemne vode i more;
- građevina treba imati podnu površinu otpornu na djelovanje otpada;
- neovlaštenim osobama treba biti onemogućen pristup otpadu;
- na vidljivom i pristupačnom mjestu obavljanja tehnološkog procesa trebaju biti postavljene upute za rad;
- građevina treba biti opremljena s opremom i sredstvima za čišćenje rasutog i razlivenog otpada ovisno o kemijskim i fizikalnim svojstvima otpada;
- građevina treba biti natkrivena;
- dotok oborinskih voda na otpad treba biti onemogućen;
- tehnološki proces skladištenja otpada mora se obavljati na način da se otpad skladišti odvojeno po svojstvu, vrsti i agregatnom stanju;
- skladište u kojem se obavlja tehnološki proces skladištenja opasnog otpada mora biti pod neprekidnim nadzorom;
- skladište u kojem se obavlja tehnološki proces skladištenja otpada mora biti opremljeno primarnim spremnicima za skladištenje otpada koji moraju biti:

  - izrađeni od materijala otpornog na djelovanje uskladištenog otpada,
  - izrađeni na način koji omogućava sigurno punjenje, pražnjenje, ozračivanje, uzimanje uzoraka te po potrebi osigurati nepropusno zatvaranje,
  - označeni čitljivom oznakom koja sadrži podatke o nazivu posjednika otpada, ključni broj i naziv otpada, datum početka skladištenja otpada, naziv proizvođača otpada, te u slučaju opasnog otpada, oznaku odgovarajućeg opasnog svojstva otpada.
- podna površina skladišta mora biti lako periva i otporna na djelovanje otpada koji se skladišti;
- skladište mora biti opremljeno prirodnom ventilacijom;
- tehnološki proces skladištenja tekućeg otpada i otpada koji sadrži tekućine mora se obavljati na način da se u slučaju izlijevanja ili rasipanja tekućeg otpada spriječi da otpad dospije u okoliš ili sustav javne odvodnje otpadnih voda;
- skladište u kojem se obavlja tehnološki proces skladištenja tekućeg otpada i otpada koji sadrži tekućine mora biti opremljeno sekundarnim spremnikom kapaciteta od najmanje 110 posto kapaciteta najvećeg primarnog spremnika koji se nalazi na slijevnoj površini tog sekundarnog spremnika, odnosno 25 posto kapaciteta svih primarnih spremnika na istoj slijevnoj površini, a odvodi tekućine sa slijevne površine skladišta, ukoliko postoje, moraju biti povezani s nepropusnim kolektorom do spremnika za obradu otpadne vode;
- tekući otpad nepodudarnih kemijskih svojstava (npr. otpadne lužine i kiseline, oksidansi, zapaljive kemikalije i dr.) ne smije se skladištiti jedan pokraj drugoga ili jedan iznad drugoga već se isti mora skladištiti u odvojenim prostorijama ili u istoj prostoriji ali u prostorima razdvojenim barijerom koja u slučaju istovremenog izlijevanja ili rasipanja sprečava kemijske reakcije;
- tehnološki proces skladištenja otpada koji ima svojstvo H1, H2, H3-A, H3-B i/ili H12 mora se obavljati u zatvorenom skladištu i odvojeno od drugog otpada;
- ako tehnološki proces skladištenja otpada uključuje skladištenje plinovitog otpada, skladište u kojem se obavlja takav tehnološki proces mora biti opremljeno primarnim spremnicima koji se mogu hermetički zatvoriti i koji udovoljavaju posebnim propisima kojima se uređuje oprema pod tlakom;
- ako tehnološki proces skladištenja otpada uključuje samo skladištenje krutog otpada, skladište u kojem se obavlja takav tehnološki proces ne mora biti opremljeno primarnim spremnicima već se takav otpad može skladištiti u rasutom stanju, ako se elaboratom iznesu i obrazlože razlozi koji opravdavaju obavljanje takvog tehnološkog procesa skladištenja bez upotrebe spremnika, odnosno ako je to propisano posebnim propisom kojim se uređuje gospodarenje posebnom kategorijom otpada;
- mora biti opremljeno odgovarajućom vagom;
- mora biti opremljeno video nadzorom ukoliko se u reciklažnom dvorištu obavlja trgovanje otpadom;

- na glavnom ulazu u Reciklažno dvorište mora biti istaknuta oznaka koja mora sadržavati sljedeće podatke:

RECIKLAŽNO DVORIŠTE

SKRAĆENI NAZIV TRGOVAČKOG DRUŠTVA ILI OBRTA

BROJ UPISA U OČEVIDNIK RECIKLAŽNIH DVORIŠTA

RADNO VRIJEME

- osoba koja upravlja reciklažnim dvorištem dužna je osigurati da je izvan radnog vremena reciklažnog dvorišta onemogućen pristup neovlaštenim osobama na lokaciju reciklažnog dvorišta i pristup otpadu;
- osoba koja upravlja reciklažnim dvorištem dužna je osobi koja radi u reciklažnom dvorištu osigurati pisane i ovjerene upute o postupanju u vezi:
    - zaprimanja otpada, uključujući i provjeru vrste otpada, vaganje i utvrđivanje prava korisnika na besplatno korištenje usluga reciklažnog dvorišta,
    - provjere funkcionalnih svojstava pojedinih spremnika,
    - čišćenja i uklanjanja rasutog i/ili razlivenog otpada, odnosno otpada kojeg nije dopušteno zaprimiti u reciklažnom dvorištu,
    - postupanja u slučaju izvanrednih događaja.
- osoba koja zaprima otpad u reciklažnom dvorištu dužna je razvrstati zaprimljeni otpad odvojeno po vrsti, svojstvu i agregatnom stanju u odgovarajućim spremnicima;
- reciklažno dvorište mora se upisati u očevidnik reciklažnih dvorišta, te očevidnik trgovaca otpadom ako obavlja djelatnost trgovanja otpadom;
- osoba koja upravlja reciklažnim dvorištem dužna je gospodariti posebnim kategorijama otpada sukladno posebnim propisima koji uređuju gospodarenje posebnom kategorijom otpada;
- osoba koja upravlja reciklažnim dvorištem dužna je sakupljeni otpad predati osobi ovlaštenoj za gospodarenje tom vrstom otpada, osim ako se radi o posebnoj kategoriji otpada sa kojom mora postupati sukladno posebnim propisom kojom se uređuje gospodarenje tom posebnom kategorijom otpada;
- osoba koja upravlja reciklažnim dvorištem dužna zaprimati otpad propisan Dodatkom III Pravilnika o gospodarenju otpadom (NN 23/14) i otpad propisan posebnim propisom koji uređuje gospodarenje posebnom kategorijom otpada.

Slika 8.2.-1.: Primjer reciklažnog dvorišta

USPOSTAVA PRETOVARNE STANICE (PS)

Pretovarna stanica je građevina za privremeno skladištenje, pripremu i pretovar otpada namijenjenog transportu prema županijskom centru za gospodarenje otpadom. S obzirom na koncept gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj, tok otpada uključuje i njegov prolazak kroz pretovarnu stanicu.

Planom gospodarenja otpadom Splitsko-dalmatinske županije, a i Prostornim Planom Splitsko-dalmatinske županije predviđena je jedna pretovarna stanica u Sinju na lokaciji Kukuzovac. Otpad sakupljen u lokalnoj sakupljačkoj mreži, dovezen u PS se važe i pretovaruje u posebna vozila namijenjena transportu na velike udaljenosti i njima odvozi u Centar za gospodarenje otpadom Lećevica. Uloga pretovarne stanice je smanjenje operativnih troškova i učinkovitiji transport otpada od kućnog praga do županijskog centra za gospodarenje otpadom.

Izgradnja pretovarne stanice će biti fazna. Grad Sinj će u suradnji sa županijskom tvrtkom Regionalni centar čistog okoliša osigurati potrebna infrastrukturna priključenja tako da se može nesmetano projektirati , ishoditi dozvole i graditi.

Pretovarna stanica je planirana unutar cjeline oznake 29 (sjeverozapadni dio Gospodarske zone Kukuzovac) na površini oko 6500 m^2 .

Prema Planu gospodarenja otpadom RH pretovarne stanice objedinjuju sadržaje:

- pristupna prometnica(izvan ograde);
- unutarnja cestovna infrastruktura;
- porta;
- vaga;

- zatvorena zgrada;
- parkiralište;
- ograda;
- tampon zona;
- prihvatna zona.

8.3. Mjere prikupljanja miješanog komunalnog otpada i biorazgradivog komunalnog otpada

Prema Planu gospodarenja otpadom RH za razdoblje 2007 - 2015. god. procijenjena povećanja udjela otpada koji će se odvajati iz komunalnog otpada primarnim izdvajanjem do 2015. godine dana su u niže prikazanoj tablici:

Tablica 8.3.-1.: Povećanje udjela otpada koji se odvaja iz komunalnog otpada

Vrsta otpada	Odvajanje iz komunalnog otpada (%)
Bio-otpad	3
Papir i karton	6
Staklo	6
Metal	6
Plastika+ PET	2

Primarna reciklaža i odvojeno sakupljanje otpada, ovisno o stanju tehnike i tržišnim uvjetima, stalno se dopunjavaju i mijenjaju. Za što efikasniju i kvalitetniju provedbu primarnog odvajanja obavezan je daljnji nastavak edukacije na svim razinama društva.

Poticajna naknada za smanjenje količine miješanog komunalnog otpada je mjera kojom se potiče jedinica lokalne samouprave da, u okviru svojih ovlasti, provede mjere radi smanjenja količine miješanog komunalnog otpada koji nastaje na njenom području.

Vlada RH će uredbom propisati granične količine miješanog komunalnog otpada po ekvivalentu stanovnika u određenom razdoblju i način obračuna poticajne naknade za smanjenje količine miješanog komunalnog otpada i način gospodarenja komunalnim otpadom u vezi obveza propisanih čl. 28 Zakona o održivom gospodarenju otpadom.

POSUDE ZA KOMPOSTIRANJE KOD KUĆE

U bio otpad iz kućanstava ubrajamo kuhinjski otpad (ostaci od pripreme hrane) te vrtni ili zeleni otpad. Čini trećinu kućnog otpada i vrijedna je sirovina za proizvodnju kvalitetnog bio komposta.

Izdvojeni biorazgradivi otpad se može kompostirati u okućnicama, koje zadovoljavaju uvjete za njegovu provedbu. Potrebno je edukacijama o kompostiranju poticati građane za samostalno kompostiranje. Pravilnim kompostiranjem dobije se zreo mrvičast kompost tamnosmeđe do crne boje, koji miriše na šumsku zemlju i kojeg koristimo za prihranjivanje vrtova i zelenih površina.

Temeljem natječaja u 2015. kojeg je raspisao Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost za nabavu komunalne opreme, Grad Sinj će kroz pilot projekt osigurati 150 kompostera kapaciteta od 350 l. Prvenstvo dodjele kompostera će imati zainteresirani mještani koji uredno podmiruju komunalnu naknadu i račune za uslugu odvoza otpada. O komposterima će se voditi evidencija kako bi se mogli pratiti rezultati. Uz kompostere će se podjeliti i knjižica kako kompostirati. Grad Sinj će organizirati i radionice o kompostiranju te kako sami napraviti komposter na mnogo jeftiniji način.

Ulaskom Republike Hrvatske u Europsku Uniju donesena su i ograničenja u vezi odlaganja biorazgradivog komunalnog otpada. Najveća dopuštena masa biorazgradivog komunalnog otpada koja se godišnje smije odložiti na svim odlagalištima i neusklađenim odlagalištima u Republici Hrvatskoj u odnosu na masu biorazgradivog komunalnog otpada proizvedenog u 1997. godini iznosi:

1. 75%, odnosno 567.131 tona do 31.prosinca 2013.
2. 50%, odnosno 378.088 tona do 31.prosinca 2016.
3. 35%, odnosno 264.661 tona do 31 prosinca 2020.

8.4. Mjere odvojenog prikupljanja otpadnog papira, metala, stakla i plastike te krupnog (glomaznog) komunalnog otpada

Grad Sinj obvezan je osigurati odvojeno prikupljanje problematičnog otpada, otpadnog papira, metala, stakla, plastike i tekstila te krupnog (glomaznog) otpada.

1. funkcioniranje jednog ili više reciklažnih dvorišta, odnosno mobilne jedinice na svom području,
2. postavljanje odgovarajućeg broja i vrsta spremnika za odvojeno sakupljanje problematičnog otpada, otpadnog papira, metala, stakla, plastike i tekstila, koji nisu obuhvaćeni sustavom gospodarenja posebnom kategorijom otpada, na javnoj površini,
3. obavještavanje kućanstava o lokaciji i izmjeni lokacije reciklažnog dvorišta, mobilne jedinice i spremnika za odvojeno sakupljanje problematičnog otpada, otpadnog papira, metala, stakla, plastike i tekstila i
4. uslugu prijevoza krupnog (glomaznog) komunalnog otpada na zahtjev korisnika usluge.

U cilju osiguravanja mogućnosti odvojenog prikupljanja otpada Grad Sinj će osigurati postavljanje „zelenih otoka“, realizaciju reciklažnog dvorišta te dovoljan broj spremnika za razvrstavanje otpada koji se može reciklirati.

POSTAVLJANJE ZELENIH (RECIKLAŽNIH) OTOKA

Planom gospodarenja otpadom Grada Sinja za razdoblje (2008. – 2015.) predviđeno je postavljanje 49 zelenih otoka (koji će se sastojati od spremnika za papir i karton, staklo, tekstil, plastičnu i metalnu ambalažu). Primjer zelenih otoka prikazan je na slici 8.4.-1..

Slika 8.4.-1.: Primjeri zelenih otoka

Kriterij za lokaciju zelenih otoka će biti gustoća naseljenosti, uvažavanje slobodne površine za smještaj zelenog otoka. Prednost će imati lokacije uz škole i dječje vrtiće te trgovine.
Predviđeni broj zelenih otoka po naseljima:

- Bajagić 1 zeleni otok
- Brnaze 6 zelenih otoka
- Čitluk 1 zeleni otok
- Glavice 8 zelenih otoka
- Gljev 1 zeleni otok
- Jasensko 1 zeleni otok
- Karakašica 1 zeleni otok
- Lučane 1 zeleni otok
- Obrovac Sinjski 2 zeleni otok
- Radošić 1 zeleni otok
- Suhač 1 zeleni otok
- Sinj 23 zelena otoka
- Turjaci 2 zelena otoka

Do kraja 2015. godine će biti postavljena 40 zelena otoka na području Grada Sinja.
Prije daljnjeg postavljanja zelenih otoka izvršiti će se edukacija i informiranje stanovništva putem letaka, edukacije u školi i lokalnih medija.

GLOMAZNI KOMUNALNI OTPAD

Glomazni komunalni otpad će se prikupljati po pozivu korisnika usluga.

9. ORGANIZACIJSKI ASPEKTI, IZVORI I VISINA FINANCIJSKIH SREDSTAVA ZA PROVEDBU MJERA GOSPODARENJA OTPADOM

Grad Sinj dužan je osigurati provedbu mjera gospodarenja otpadom na kvalitetan, postojan i ekonomski učinkovit način, u skladu s načelima održivog razvoja, zaštite okoliša i gospodarenja otpadom, osiguravajući pri tom javnost rada.

Trošak sakupljanja i odvoza miješanog komunalnog otpada plaćaju stanovnici Grada Sinja. U trenutku kada u uporabu budu pušteni pogoni za mehaničko-biološku obradu ili uvedeni porezi na odlaganje otpada, komunalna tvrtka biti će prisiljena uz trenutne vlastite projekcije troškova uključiti i trošak obrade te trošak odlaganja otpada na centralnim odlagalištima, a koji će činiti značajan udio ukupnog troška gospodarenja otpadom.

Vrste ulaganja sa novčanim iznosima za planirano razdoblje (2015.- 2021. godine) prikazano je u tablici 9.-1..

Tablica 9.-1.: Prikaz vrste ulaganja i ukupnog iznosa za planirano razdoblje (2015. – 2021.)

Vrsta ulaganja	Iznos (kn)*
Edukativne akcije	50.000,00
Posude za kompostiranje od 350 l	350.000,00
Zeleni otoci	150.000,00
Reciklažno dvorište	cca 2.000.000,00
Proširenje, sanacija i zatvaranje odlagališta	Sredstva za 1. FAZU sanacije koja se procjenjuju na iznos od 13.000.000,00 kn će biti osigurana od FZOIE u iznosu od 75%
Izgradnja pretovarne stanice	Sredstva će biti osigurana od EU fondova u iznosu od 80%, a 20% od FZOIE

* Cijena je izražena bez PDV-a.

Potrebna sredstava za nabavu komunalne opreme (kante, kontejneri) Grad Sinj je osigurao od strane Fonda za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost (FZOIE). U 2014. godini je nabavljena komunalna oprema za formiranje:

- 20 zelenih otoka kapaciteta spremnika 1100 litara ,
- 10 zelenih otoka kapaciteta spremnika 240 litara

U 2015. godini također su se osigurala sredstva od Fonda za nabavu spremnika kapaciteta 1100 litara za odvojeno prikupljanje papira, plastike, staklo i metal kao i za nabava 150 kompostera kapaciteta 350 litara. Fond će sufinancirati 60 % potrebnih sredstava za spremnike i kompostere. Tako bi se formiralo još 10 zelenih otoka.

10. ROKOVI I NOSITELJI IZVRŠENJA PLANA

U tablici u nastavku (Tablica 10.-1.) dana su okvirna financijska sredstva i godine ostvarivanja planiranih projekata koja će ovisiti o financijskim mogućnostima Grada Sinja, radu i zalaganju gradskih čelnika, samoj volji stanovnika Grada Sinja, ali najvećim dijelom o izgradnji Centra za gospodarenje otpadom Splitsko-dalmatinske županije „Lećevica“.

Tablica 10.-1.: Financijska sredstva i godine ostvarivanja planiranih projekata

Ulaganja	**2015.**	**2016.**	**2017.**	**2018.**	**2019.**	**2020.**
Edukativne akcije		10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Posude za kompostiranje od 350 l	50.000,00	60.000,00	60.000,00	60.000,00	60.000,00	60.000,00
Zeleni otoci (10+9 lokacija)	80.000,00	70.000,00				
Reciklažno dvorište	Cijena izgradnje reciklažnog dvorišta će biti utvrđena nakon postupka javne nabave, temeljem Glavnog projekta izgradnje reciklažnog dvorišta.					
Proširenje, sanacija i zatvaranje odlagališta	Sanaciju je potrebno obaviti i izgraditi usklađeno odlagalište na kojem će se odlagati otpad dok se ne izgradi Lećevica, a potpuno zatvaranje odlagališta treba biti najkasnije do godine dana nakon puštanja u rad centra za gospodarenje otpadom SDŽ, a do tada izgraditi uređeno odlagalište.					
Pretovarna stanica			✓	✓		
Posude za bio otpad	Posude za bio otpad će se nabaviti ovisno o izgradnji centra za gospodarenje otpadom ili kompostane.					